

ר' עובדיה מברטנורה פרה פרת חטאת פרק ד תוספות יום טוב קן

ציונים

ג שרפה מ"ו ע"ג
השמיטה פ"ד ע"ג

חלופי גרסאות

ג וז בגבחה כ"ג אפילו
בגבחה השמיטה ונתחת
כשרה כ"ג חכר אכלה טעם

תוספות חדשים

ג בתי"ש ע"מ לאכול
כו' ובחבורו פ"ד ח"ט.
ועיין במ"ל מה שהקשה
על הרמב"ם פ"ד מ"ספ"ח
הלכה ו' :

ג שם בא"ד ואפילו
להבמים . ר"ל אפילו
אי נימא דכלל הקרבנות
כי מתכב לאכול דבר
שדרטו להקטיר לפסול
אפ"ה שאני פהס דבדידה
לא נאמר רחמ' נוחות :

משנה אחרונה

דינא גבי יוה"ט וגיבי
פריס הגרפים דהתם
גם עיק' הדיון דלר"ד כלל
הזאה עבילה לא תני .
עיין מ"ש ר"ס בתרא
דנעשים : וחזור והיה
שמינית . שבה כהן אחר
והיה שמינית אבל כהן
ראשון פסל משום מלאכה

שם בזבחים (רפ"ד) : וחזור והיה שמינית כשרה ותימא
לפסלה מחמת מלאכה כדתנן בס"פ אבל בתוספתא והביאה
הר"ש דדוקא אם כהן אחר הוא שחזר והיה אבל הכהן
השוקף אותה אם הוסיף פסלה מחמת מלאכה שאינה לריבה
בשעת שרפתה . ופסק כן הרמב"ם

בפ"ד מה"פ (הלכה ז') :
ג ע"מ לאכול מזבחה כו' כשרה .
כן הוא בספרים אחרים .
וכן העתיק הרב רבינו שמשון .
והר"ב . וכן הוא בגוססת מהר"ם .
והא דכתיב בדברי הרמב"ם בפירושו
אשר חייב שנפסול אותה כו' . בנא"י

נכתב ואשר חייב שנכשיר אותה כו' . ומדנפשיה נמי מוכרח
דזיל בחר טעמא . שכתב לפי שלא נאמר בה לריח ניחוח .
ובחבורו פ"ד מה"פ העתיק כשרה וכתב ג"כ זה הטעם .
ומהר"ר וואלף וורמיי"זא חמה על הטעם . דא"כ בכל
הקרבנות שנאמר בהם ריח ניחוח היה מן הדיון שיפסלו
בך . ואינו כן . כמ"ש הר"ש ומהר"ם והר"ב . ולי נראה .
דל"ק דהרמב"ם ה"ק דבפרה אין שום נד לסבירא לפסול
במשבחה לאכול ואפילו לחכמים דשאר מחשבות
פוסלות בה . שאני מידי דבדידה לא נאמר ריח ניחוח .
ולפיכך

בדבור בעלמא : וחזור והיה שמינית . לאו דוקא דכלל ענין
כשרה בין חזר והיה . בין לא חזר והיה . ואגב רישא
נקטיה . א"כ הא קמ"ל דאע"ג דהוסיף בהזאות לא
פסל . דמכי גמריניהו לז' הזאות נגמרה מלוחה . וכו' לא
חיישין למה שהוא מוסיף :

ג שרפה שלא בעצים . שהלית
החור בגופה של פרה : כשרה .
שלא נכתב בתורה ע"מים אלא ושקף
התם : או בכל העצים . שלא
שרפה בארזים ארזים וברזים
ועלי חלנה . הטעם בפרקין דלעיל :
הפשיטה ונתחה כשרה . דלת

עורה ואת כשרה כתיב בין בהפשטו ונתוח בין במחזור :
ע"מ לאכול מבשרה . או לשחוח מדמה כשרה . דוקא לאכול
ולשחוח הוא דמכשיר ח"ק . דכלל הקרבנות נמי כי האי גונא
כשר כדתנן בפ' כל הפסולים [דף ל"ה] . חשב לאכול
דבר שאין דרכו לאכול כשר . כגון מאכלית מוצח לאדם .
אבל חשב על מנת להזות מדמה למחר . פסל ח"ק .
דחטאת קרייה רחמנא . ור"ל סבר דאין מחשבה פוסלת בפרה
כלל אפי' בהזאות . ואזרח לטעמיה דבשלא לשמה מכשיר
בריש פירקון . שאין לה דין מדיני קדשים הואיל והיא נעשית
בחוק

ישראל תפארת ביני

ג) כך כתב הרמב"ם כאן . ובחבורו [פ"ד מפרה] . וכך פירש נמי
רבי"א . ונ"ל דבהפסיק בהזאה פסולה בין הזאות כשרות . נפסלה
הפרה . משום דעשה מלאכה בשעת עסקו בעיניו מלאת הפרה . וכמוכרח
במשנה ו' . והא דנקט חזא סך פסולא . בהזאות ו' ו' . ה' דלא היתה
א' ו' ו' . רק נקט ו' ו' מדכתיב למנוקט אבתרה ז' ו' דכשרה .
אמנם הר"ש והר"ב פירשו שטעה במניין ההזאות . שההזאה הששית
קרא אותה שביעית . אע"ג שזכור והיה שביעית כדנינה . אפ"ה מדלא
קרא לששית שם הראוי לה פסולה . ולפענ"ד נראה דאף דלילה"ק על
פ"י ז' . א"כ למה נקט הקרא לששית שביעית דוקא . הרי גם בקרא
לה שם אחר שאינו ראוי לה פסול . ד"ל אין הכי נמי רק אורחא דמילתא
נקט . דרגיל לטעות בששית בשם מספר הסמוך לו דהיינו שביעית .
אעפ"כ פשטות לשון המשנה משמע עפי כלשון הרמב"ם . מדלא קאמר
קרא לששית שביעית וכו' . כדקאמר כה"ג לגבי מעשר [שלהי בכורות] .

הזאות הכשרות (ג) : יד' ר"ל אבל אם משוירי הדם שנאכלצבו
מהזאה ז' . היה הזאה ח' . או שחזר ועבל אלצבו . והיה
הזאה ח' ממש : טו) אף שהוסיף בהזאות רק שלא כדיון עשה
[בזמנים פ"ח מ"י] . אבל מדאין כהן שנינו בגוף הפרה לא נפסלה .
מיהו להרמב"ם [פ"ד מפרה] דוקא בהזאה הכהן אחר הזאה הח'
אבל בהזאה אותה הוא עלמנו . נפסלה הפרה . מודעסק בשעת
עשייתו בגללכה ללא שייך לה (ד) : טז) רק הזאת הא' בגופה :
יו) ר"ל לא באותן מנינים שזמנו לעיל [פ"ג מ"ח] : יח) אף שאין
מרבין אחר כלל : יט) אע"ג דלכתחלה לר"ד לשרפה שלמה
[כחולין י"א] . אפ"ה דיבעד כשרה . אם רק שרק כל שבה :
דחול'

ודו"ק . מיהו גם לפירוש זה כ"ל דה"ל לקרא להזאה אחרת שם שאינו
דמ"ל לרבותינו שיפסול בה טעות במנין ההזאות . וכי מספר ז' .
במעשר בהמה אשכח כה"ג [בכורות פ"ט מ"ח] דנקרא לתישעי עשירי
הר"ב התם . מדכתיב וכל מעשר בקר לרבות תישעי ואחד עשר . אבל
ביומא [דנה"א] פליגי בטעם הדבר למה הזאה הראשונה זריכה מניין עם
מה כ"מ . איכא בינייהו דלא מני ולא טעה . דלמ"ד שלא יעשה . הרי לא
אפ"ה מדטינה ממה שאמרה תורה . נפסל ההזאה . ור"ל מדהוה לז'
בהזאות שגפרכות כה"ג לא נפסל . מדהן נעשין בבגדי לבן מבחון . אף
היקף למחאה [כריתות כ"ב] . דהכא שאני . מדלא מסתבר להשוותן
למ"ד דמדאורייתא לר"ד למנות הראשונה עם כל א' . או אם לא מנה לא
למנות . אם לא מנה לא מעכב . וגם התם קיי"ל דלא מעכב [כרמב"ם
עכ"פ לא שמעינן שיפסל הדם ע"ז . ד"ל דאף דמניין מעכב . עכ"פ בלא
לגמרי ע"י שלא מנה כראוי . בורה זה יש ליישב קצת דהכא כשלא היו
ז"ל הרגיש קצת בקושייתו הג"ל . וכ' בפירושו כאן ח"ל וזע"ג דהיכא
נפסלה . אמנם אני בעניתי אכתי לא ידענא גם הא מ"ל שתפסל הזאה
לשביעית שמינית כשרה . אלא דאע"ג שכינה לשביעית שם שמינית
שאינו שלה לא נפסלה . ומ"ש שצ"ה משביעית שתפסל ע"י שכינה
לה שם שאינו שלה . ודוקא לומר שכונת רבינו דמאוס הפסק מלאכה פסל .
שאין משמעות לשונו כך . וז"ע :

ד) וא"ת להרמב"ם שפירש דמשביעית שמינית ר"ל דמטבילה ז' הוא ז' וחי'
ע"י כהן אחר . עכ"פ ע"י שטעה הכהן המופרש ב' הזאות מטבילת ז' .
כיון שאחר הזאת ז' לר"ד בל"ז לקנה אלצבו משוירי הדם . א"כ מה לי קיננה
משום מלאכה שלא בעסק הפרה . דהרי עסקו הוא לנקות אלצבו משוירי
[כפ"ו מ"ה] . ולא דמי להזאה ז' דלמרינן לעיל שנפסלה . ונחשבת הזאת ז'
אכבשו בין הזאה להזאה . י"ל התם דמפסיק בין הזאות האריות עם הזאה פסול
שפיר כאלו הפסיק במלאכה . ודו"ק :

ג) וא"ת להרמב"ם שפירש דמשביעית שמינית ר"ל דמטבילה ז' הוא ז' וחי'
ע"י כהן אחר . עכ"פ ע"י שטעה הכהן המופרש ב' הזאות מטבילת ז' .
כיון שאחר הזאת ז' לר"ד בל"ז לקנה אלצבו משוירי הדם . א"כ מה לי קיננה
משום מלאכה שלא בעסק הפרה . דהרי עסקו הוא לנקות אלצבו משוירי
[כפ"ו מ"ה] . ולא דמי להזאה ז' דלמרינן לעיל שנפסלה . ונחשבת הזאת ז'
אכבשו בין הזאה להזאה . י"ל התם דמפסיק בין הזאות האריות עם הזאה פסול
שפיר כאלו הפסיק במלאכה . ודו"ק :

כ"ב

פרה פרת תמאת פרק ד תוספות יום טוב קו

ציונים

לשם מועילין מ"י י"ג ס"ה
מעילה ס"ה

תוספות חדשים

ד בחי"ט ד"ה וסוסי'ם
בו דרתי' משמע .
ולמ"ס לעיל פ"ג משנה ז'
בשם רש"י דיומא ד' ס"ב
דגם שמיטת פרה אחרת
עמה חיי' אסור אלא משום
מלאכה לק"ט :
ד תוי"ט ד"ה לעולם
מועלין בה זכ"ו
ובכ"מ פ"ג מהלכות מעילה
הל' ה' לא ראה דברי
תוספות דהכ"ה פ"ג :

נבלה. [ה] אלא פסול מחמת מלאכה. דומיא דאירע בה פסול
בהזאתה : אינה מטמאה בגדים. דכיון דשמיטתה בפסול .
אם כן לא נעשה בה עדיין לשם פרה כלום בכשרות. אבל
אירע בה פסול בהזאה. כבר נעשית השמיטה בהכשר : לעולם
בוועלים בה . הנהגה ממונה בין לפני
שרפתה בין לאחר שרפתה . חייב
קרוב מעילה עד שחששה אפר. אבל
לאחר ששעשית אפר אין באפר משום
זעילה. דכתיב תחלת היא .
זמאת מלמד שמועלין בה. היא .
בה מועלין . באפרה אין מועלין :
ומרבין

בשחיטתה יח). אינה מטמאה בגדים יכו).
אירע בה בהזייתה יכו) כל העוסק בה
לפני פסולה מטמאה בגדים יכו) לאחר
פסולה אינה מטמאה בגדים. נמצאה
חומרה יכו) קולה ל) לעולם מועלין בה יכו)
ומרבין

*[שהכל קרוי שמיטה . הפ"ה לא אמרינן שקודם הפסול מטמאה בגדים. דהא דישנה כו'] היינו בשמיטה כשרה . אבל בשמיטה
פסולה אגלחי מלתא למפרע דלאו שמיטה היא כלל. אבל בהזאות כבר נעשה השמיטה בכשרות. הכי איתא בגמ' פ"ג דחולין
דף כ"ט : **נמצא** חומרה קול'. מה שהחמירו לפסלה משום מלאכה. היא קולה. דמעשה ואילך אינה מטמאה בגדים .
מהר"ם : **לעולם** מועלין בה. פי' הר"ב עד שחששה אפר דכתיב תמאת היא וכו' ברייתא בספ"ד דמנחות דף נ"א.
וכתבו

תוספות רע"ק

בשמיטה דבפסול אחרת
כיון דרשם שמיטה עליה
אמרינן בית דרשנה
לשמיטה מתועים ומטמא'
בגדים אבל התו' ס"ל
(והובא בת"ש) בנפסלה
במלאכה כיון דלענין
טומאת בגדים דאנו
דנין עלה ליכא טומאה
ומש"ה ל"א ביה דהוי
שמיטה בתחלתו :
ד משנה [ה] הרע"ב
ד"ה אירע בה פסול.
דאם כן משמא בגדים
משום נבילה . המוח
לי הא בגוגע בנבילה
אין משמא בגדים
כדאיתא בריש בליים
פ"ב יצ"ע . ואולי יל
דמסתמא ע"י התעסקות
בפרה מויו מטע והוי
משא ועי' בספר אליהו
רבא להגרא' מוילנא
בבליים שם . ובכ"מ ריש
פרק ט"ז מהלכות פרה
ד"ה ומש" רבינו להגוגע
כו' :

מלאכת שלמה

תשובה נחת שתימך היא מרחקת טומאת מת שהיא טומאת ז' ולא
טומאת ערב כטומאת שרץ ונבלה וכל העוסק בה מטמא טומאת ערב
שאין הטהרה תלויה בה כי אם בהכניע הית"ר שהביא מיתה לעולם
העגל הנורם מיתה שהיא טומאת ז' אבל טומאת שרץ ונבלה גם אם לא
עשו העגל היה בעולם א"כ לא יטהר טומאת ערב כיון שאינו נויל
בכוונתו כי אם משום העגל הנורם מיתה טומאת מת הבאה על רגל
העגל תדחה באפר פרה אבל טומאת ערב במקומה עומדת לכן בין
הטמא מת עלמו שמוין עליו בין העוסקים בה כולן טמאין טומאת ערב

יבין תפארת ישראל בועז

בגדים גם אח"כ בשעת שאוסף הפרה מטמא . וכמ"ס בתורה בפסוק ויבא האוסף
את אפר וגו' : (בה) ע"י עסק אחר שעסק אז או שחשבה שלא
לשמה . דאז בנתגבלה . הרי גם נבלה מטמאה בגדים (ה) :
(ו) היינו בגדים או כלים שנוגע בשעה שעושה ח' מהדברים
המזכרים לעיל סו' י"ג . דמדנפסל בשמיטה . אינה פרה האדומה
כלל (רש"י שם) : (ז) כשזמה מודמה נגד קדשי קדשים . אירע
פסול בשזי' במלאכה וכדומה : (ח) דמדנחשקה כדויה . כבר
נעשה בה מעשה שלומה בכשרות . ולהכי כל לפני פסולה עדיין
היא בכשרותה לטומא בגדים : (ט) ר"ל מה שהחמירה מורה
אפסלה בהמלאכה שעשה בשעת עסקו עונה : (י) דמאז אינה
זקומתה תו בגדי התעסק [קו] פשיטא . ויל דקמ"ל דכאירע בה שם
שק כהוא סד"ה שלא ידקדקו כל כך לחקור כבדותה . אלא יחזירו בה לפסלה .
קמ"ל דמורא דהתא ליה קולה היא . ולהכי רי"ך לחקור פה . שאם כשרה היא :
(יא) בפרה כשרה מיירי . דהנהגה בה בשזה פרוטה משעה
שהוקדשה . עד אחר שכינס אפרה . חייב קרבן מעילה . והנהגה
מתפרה אח"כ . פקור ממעילה (מנחות נ"ב) . אבל באירע בה

אחרונה משנה

שנתגבלה דח"כ מטמאה בגדים משום נבלה כו' ודברים תמוהים הם דבנבלה
ליכא כיוסם בגדים אלא כמשא והכא בלא נגע ולא נשא איריין אלא שעסק
בה . והר"ג נ"כ כתב בלשון הזה אלא שלא הזכיר בגדים וכתב דח"כ
מטמאה משום נבלה וגם זה אינו מדוקדק דבעסק בלא מנע אין כאן טומאת
נבלה . ולשון הר"ה בחולין אירע פסול בשמיטה שנתגבלה אינה מטמאה
בגדים אם חשף הפרה או שרפה ולא נגע בה או נגע בפסוטי כלי עץ
שלא עומחו משום נבלה אינו טמא משום מתעסק בפרה שאין כאן פרה
אדומה ע"כ . והר"ג שם בפירושו כתב אירע בה פסול בשמיטה היינו
פסול מלאכה דומיא דפסול בהזאתה ולא איירי בקלקול בשמיטה גופה
דוקא דאפוקי פסול מלאכה דודאי פסול מלאכה נמי דינא הכי לפני
פסולה מטמאה לאחר פסולה אינה מטמאה וע"ש שהאריך :
פסול בשמיטה אינה מטמאה בגדים . וה"ה דאדם גופו נמי אינה
מטמאה ומשום סיפא דבהזייתה לפני פסולה מטמאה אפילו
בגדים תני נמי הכא בגדים :

לעולם מועלין בה . אפילו בחי' מיד שהוקדשה מועלין בה בכל הני
דתינין פ"ג דמעילה וכו' הרמב"ם נאמרו כ"פ מה' מעילה
וכתב הטעם אש"ש שהיא כקדשי ברוך הבית הרי נאמר בה תחלת היא ע"כ
וסי'

המפביל ת"י ו"ט פ"ב פ"א כ"ט

חלופי גרסאות

הגרסאות הנ"ל והגרסאות:

אליהו רבה

א ר"ש אומר מן הסדר השני א"פ שהתכר פותח את הכבש א"ט טעם אלא מן הסדר השני דחיישין אימא הטיע פ"ה את הסדר הראשון וא"ל לא נגע אימא הטיע רבי יוסי אומר מן הסדר השלישי דחיישין מני הסדר השני אימא הטיע פ"ה:

ב במים שהן ראיון לקדש א"צ לנגב. הו"ל והמטביל יודע שישא מים בכלי ה"ל כליו מילא מתחלה המים הנשארו בכלי לתעלה: אם לאתוף לתוכו גרסין. דבמים מקודשין שסקלו כל מים אפי' מים הראוין לקדש:

חידושי מהר"ח

א בתו"מ ד"ה רש"א כו' וכן הרמב"ם כו' ע"ל ע"י ב"מ הכשנה להרמב"ם ע"ג ר"ה מרבונו שהיוצא שהוא ע"ה פותח הכבשון רק שחיבת מעליו ב"מ הרמב"ם נראה שהוא פותח. וא"ל להרמב"ם באמת הלכה כת"ק וכמו שפי' הב"ם ע"ש רק שהב"ם לא זכר כלל שפי' המשנה וכו' הר"ב תו"מ דמתני' נמו הכי מפורשת בו ורש"י אה"כ החבר הכי א"כ לפי זה עיקר הסו' מן הספר וגם מה שכתב וא"כ פותח כו' וא"כ דוחק כאשר תבין וא"כ אינו מוכח שלא נאמר כמו שפי' הכ"ס וע"ש ויהיה ש"ה התוס' והב"ב הכל אתר ודו"ק:

משנה אחרונה

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

והרמב"ם בחבורו פ"א מה' משכב כתב ג"כ טעם זה ולהכי פסק נמי הכא כר"י וכתב ג"כ טעם זה פ"ג מה' פרה כ"כ הרב טעם זה במס' חגיגה. וכן שכתב בטעמא דר"י שלא יבנה במה כו' וכו' הר"ש אינו נכון: ויש לדקדק מהא דתני בחגיגה הכל נאמנים על כלי חרס בירושלים לקדש ומשמע דהיינו נמי משום חומרא דקדש וא"כ כ"ש לכתות נאמנים והטורח הוא דמלך ת"ק להיות לן על הכבשן וכן ר"י יהיב טעמא שהכל נאמנים על החטאת וחיפיק ליה דכבלי חרס הכל נאמנים. ובשלמא להראב"ד פ"א מה' משכב דדוקא בירושלים ע"מ נאמנין על כל כ"ת. והוח' לירושלים אין נאמנים אלא על הדקין וכ"כ הרב במס' חגיגה איכא למימר דהב"ב נגמין ואפר הפרה שהוא נעשה מחוץ ביה המעשה אין נאמנים. אבל להרמב"ם שאינו מחלק שם בין דקין לבין אפילו חוץ לירושלים קשה. וז"ל דהב"ב מייירי חוץ למודיעות דלמר ההם לפנים מן המודיעות נאמנים חוץ למודיעות לא. ועוד י"ל דהא דנאמנים על כלי חרס לאו משום חומרא דקדש הוא ולא משום שלא יבנה במה אלא משום שאין עושין כבשות בירושלים וכל אדם לריבין לבסוים ואין יכולין לעמוד בה שילכו הכל חוץ לירושלים ליקח לנרכיו והלכך האמינו בירושלים ולא גזרו בהו. והלכך בהטעם דלא לריך לכל אדם אלא פעם לפרקים בהא לא הקילו אי לאו משעמא דהכל נאמנים על החטאת לר"י ולת"ן לן על הכבשן. והשתא ונתרומה. ומיחו למאי דאמרי' ההם בחגיגה דחון למודיעות גזרו בכ"ה אף לקדש. וא"כ הי"ל למיחתי הכא נמי דין קדש בלוקח מן הכבשן. ונראה משום דלא פסיקא ליה בין חוץ למודיעות ובין לפנים הימנו לא תני ליה. והרמב"ם פ"א מה' משכב כתב הלוקח כ"ה מן הכבשן בכל מקום: שהולך לכתוב לקדש משום חוץ למודיעות והוה ככתב הלוקח בכל מקום:

הטעם. וכ"כ הרמב"ם אבל דברי הר"ב מועתקים מפי' הר"ש]: יהודה: ובתרומה. אם מביא כלי חרס להניח בו תרומה: פותח את הכבשן וטעם. כתב הר"ב כיון דעדיין לא נפתח ומלא אבק על גביו. סיים מהר"ם וז"ל כדרך עשויים כשסותמים פי התנור לא חיישין שמא פתחו ונגעו בו: רש"י א' מן הסדר השני. פרש הר"ב את פתח ע"ה את הכבשן ונטל ממנו כלים. אין טעם מסדר ראשון. דיד הכל ממשמשין בו. אבל מסדר השני שהחת ראשון שרי. ורבי יוסי מחמיר ואמר אף בסדר השני. ואין הלכה לא כר"ש ולא כר"י. ויוסי. אלא אע"פ שמלא הכבשן פתוח הרי הכל בחזקת טהרה. ולוקח אף מסדר ראשון: ב המטביל בלי להטאת. כלי שטף

ההטאת ה). ובתרומה (ו) פותח את הכבשן (ו) ונוטל. ר"ש אומר מן הסדר השני ה). ר' יוסי אומר מן הסדר השלישי (ט): ב המטביל כלי לחטאת (י) במים שאינם ראויים לקדש

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

מלאכת שלמה

משה ראשונה רבותיו אומרים פותח ונוטל ואינו נמנע. והיה הר"ר יהוסף ו"ל מסדר השני. מסדר השלישי:

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

יבין תפארת ישראל

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

הטעם דזהיר בה טעמי והכי מוכח נמי בחגיגה דתני לה בברי חומה בקדש מברומה

ג קרויה ויחגיגה יחזקאל
פ"ג ה"ד תעבד פ"ג כ"ג
מ"ה ע"ג ה"ה

חילופי גרסאות

בב"ם ח"א לכוסף ח"א לזקן

תוספות חדשים

ג במשנה קרויה ודוקא
גבי קרויה לא מהני
ניגוב . דהתמדת השאיבה
מרכס . ותחזור לפטול
המים שנתמחו בעת
עבילתו . משא"כ גבי דלעיל
דיו בניגוב בעלמא דלון
דרכה לבלוע כלל . דהא
סתם עבילה בטען הוא :

אליהו רבה

ג מקדשין בה עד
שתשמו . דכדלפת
טוהרה לא חיישין לשמא
תפלוט מים שאין ראין
לקדש דבי נמי פליט לה
טפס כטול כריב מיכ
הראיין לקדש כהן לבית
לא חמירי כולי האי ליתש
לשמא תפלוט אבל טעמא
דבי פליט לה טפה טעמא
אה כל המים חמירא
וכדי יחושב פטר בעהות .
נמי חיישין לשמא תפלוט
וקאמר בין כך ובין כך
בין מים שאין ראין בין
מים הראיין לא יאסוף
למכה מים מקודשין
דחיישין שמא תפלוט
ובמים מקדשין פוסלין כל
מים אח"כ ראין :

משנת אחרונה

דטורות מ"ג נפל דלוי
לבורו של ע"ה טמא .
הלא הכא משום מעט
בזרקתין מטהרין כיון
שאין נוגעים לפטים
וקי"ל כל הסומאות
כשעת מליחתן כפ"ג
דטורות ופס"ט . ומ"מ
ע"ה דהא דמירא להא
דתן פרק שבי דטורות
מ"ג הכנים ידו לחור
שם בו טומאה ספק
נגע ספקו טמא . וה"ל
כיון שפתחו ע"ה הוי
מכנים ידו לתוכו וספק
רה"י טמא . ואין לומר
דהכא מיירי במלא אבק
ומוכח שלא נגע
דלדרכה פשטא דמתני'
משמע שאינו מלא אבק
אחר שפתחו . וז"ל כיון
שלא ראינו שהכנים ידו

לחטאת . פי' הר"ב כלי שטף עיין מ"ט במשנה ה' : אמ
לאוסף לתוכו . והר"ב העתיק אס לאסוף וכ"כ הר"ש . אבל
הרמב"ם פי' לפי שאין מותר שיוסף מים ואפילו נתמעט
שיטורן של מים המקודשים שלא יתערבו שאין מקודשים
במקודשים כלל . אבל מעט הגיע

האפר במי מעין שנכלי הנה משפטו
שיה ממנו עד שיכלו אלו המימות .
ולא יוסף בהן מים אחרים אח"כ
שהאפר נשאר . ע"כ . נראה לכאורה
שאפשר שגירסתו לאוסף כג'
הספר . אלא שבמשנה דלקמן כתב
אין אוספין ומפרש שאין מן הראוי
להוסף כו' . ובחבורו פ"ט מה"פ
[הלכה ט'] . העתיק לאסוף כדכא .
וכן בדלקמן . וכן הגיה מהר"ם :

אבל הרמב"ם כתב . וז"ל אס תתמיד
ותתלחלח ואמר שזאת הדלעת כשחברה בהיות שואבין בה ממים
ואס נטמאת . אח"כ שיטבולו במים הראיין לקדש כו' . נראה לדברי רישא דנקט
ומשום סיפא דנטמאת . הוא דנקט שהטבילה .
ואף לדברי הר"ב טבילה זו לא היתה מעני
דדברי הרמב"ם . שהחילוף באין ראויין לקדש . והיאך כתב
אח"כ

זיים . צריך לנגב . הכלי . שמה יתערבו שאינם ראויים
בראיין . אבל אס הטבילו במים חיים הראיין לקדש . אין
צריך לנגב : ואם לאסוף לתוכו מים מקודשים . ואס
הטבילו להכניס לתוכו מים שכבר נתן עליהם את האפר .
אפילו הטבילו במים חיים צריך

לקדש יא צריך לנגב יב . במים שהם
ראויים לקדש אינו צריך לנגב יג .
אם להוסיף לתוכו מים
מקודשין יד . בין כך ובין כך צריך
לנגב טו : ג קרויה טז . שהטבילה יז
במים שאין ראויין לקדש .
מקדשין בה יח עד שתטמא .
נטמאה

ג קרויה שהטבילה . פי' הר"ב מעלה בעלמא לחטאת כו' . וכ"פ הר"ש . אבל הרמב"ם
לשאוב בה . תשרה ותכנס בתוכה המים ותתלחלח ואמר שזאת הדלעת כשחברה בהיות שואבין בה ממים
ואס נטמאת . אח"כ שיטבולו במים הראיין לקדש כו' . נראה לדברי רישא דנקט
ומשום סיפא דנטמאת . הוא דנקט שהטבילה .
ואף לדברי הר"ב טבילה זו לא היתה מעני
דדברי הרמב"ם . שהחילוף באין ראויין לקדש . והיאך כתב
אח"כ

שלמה

ס"ל התם לחומר אין מקדשין בה לא בתחלה ולא בסוף : גרסינן בפרק
כל נגות ובפ' חומר בקדש שם ירושלמי א"ר יוחנן קושט וקרויה ומכוי
וגר ועם הארץ חומרין קושט דתן כפ' בתרא דעוקלין הקושט והתחם
וראשי בשמים וכי' נלקחין בכסף מעשר ואינם מעמאין טומאת אוכלין
דברי ר' עקיבא ריב"ל אומר אס נלקחין בכסף מעשר מעמאין טומאת
אוכלין ואס אינם מעמאין טומאת אוכלין אף הם לא ילקחו בכסף מעשר
ר' יוחנן אמר חומרין מעמאין טומאת אוכלין ואינם נלקחין בכסף מעשר .
קרויה כהאי דתנינן הכא קרויה שהטבילה במים שאין ראויין לקדש
מקדשין בה עד שטמאת נטמאת אין מקדשין בה ר' יהושע
אומר אס מקדשין בתחלה אף בסוף ואס אינם מקדשין בה בסוף אף
לא בתחלה בין כך ובין כך לא יאסוף לתוכה מים מקודשין ר' יוחנן
אמר חומרין אין מקדשין בה לא בתחלה ולא בסוף : מבוי כהאי דתנינן
כפ' כל נגות וכן מבוי שניטלה קורחו או לחור וכי' ר' יוחנן אמר
חומרין אסורין בין בשבת זו בין בשבת הבאה ע"כ והתם מפרש נמי גר
ועם הארץ מן הכרייתות ור' יוחנן מחמיר בדליתא התם : וראיתי
שהגיה

מלאכת

ב אם לאסוף . כג"ל . ואח"כ מלאתי שהגיה הר"ר יהוסף אשכנזי וז"ל
אס הוסף :
ג קרויה שהטבילה וכו' . וכתב הרא"ש ז"ל ומלאתי כפי' הרמב"ם ז"ל
שהטבילה במים שאין ראויין לקדש מקדשין בה עד שטמאת
אח"כ שדרך הקרויה כשתמיד שואבין בה מים היא מתלחלח ובלעתי
המים אפילו הכי מקדשים בה תמיד עד שטמאת ולא חיישין למים
הנכלטים בתוכה דכיון שהם מים הראיין לקדש לא נפסלו מהמת שכלעלו
אבל נטמאת פולעת מים טמאים ור' יהושע סבר אס יש לקדש בה קודם
שטמאת ולא נחוש למשקה כשתוכה אף אחר שטמאת לא נחוש להן לפי
שטירו ואס נחוש להם אחר טומאה ולא נקדש בה מהמת המשקים אח"כ
שטירו א"כ אף קודם שנטמאת נמי ורבינן סברי דלא טירו כיון שהוי
בלישין בדופני הכלי ועל הגירסא הראשונה קשה דיש להחמיר במים
שאינם ראויין לקדש כמו בטמאים דמים חיים צנין ועוד שהיה לו
לשנות שגבה ע"כ . וכן מלאתי הגירסא ג"כ אני הדיוס בירושלמי
דטירובין פ' כל נגות דף כ"ה ובפ"ג חומר בקדש דף ע"ט ור' יוחנן

תפארת ישראל

יכין
רק מים הראיין לקדוש . אז לריך לנגב הכלי קודם שיספוך
לתוכו מים מקודשין כבר . דאל"כ הו"ל כמערב מים הראיין
לקדש במים המקודשין דפסול . אבל בה"ב בהכלי מים המקודשין
כבר . וכלו . א"ל לנגב הכלי קודם שישים לתוכו מים מקודשין
אחרים . מדלא מצינו בשום דוכתא שיחא אסור לערב מים
מקודשין עם מים מקודשין אחרים : טו דלעת שחללוסו כדי
לשאב בה : יז דאע"ג חדשה וטהורה היא עדיין . וכדמסיק
אח"כ הטבילה מלד מעלה בעלמא : יח לאחר שנתגבה . וקמ"ל
דאע"ג

אמר'י אע"ג שפתחו לא הכנים שכל הטומאות כשעת מליחתן . ומלאן הרמב"ם בחבורו פי"א מה' משכב נראה שיש לו טעם אחר בזה שכתב הלוקה כלי חרס מן הככשן ככ"מ
הרי אלו טהורים ואפילו הככשן פתוח וכבר נלקט חזיו שלא גזרו על כלי הככשן ע"כ . ונראה דס"ל שלא גזרו בככשן מפני שרוב הזבור אין יכולין לעמוד שזריבין לכלי חרס
ככל יום וא"א להעמיד שומרין בכל יום וגם א"א לנמסר שיחא הוא ראשון ללוקחים בכל יום . ומה שכתב'ו לזה משום דכרפ"ו דטורות תנן סתמא החילוניות עמולות
והכא מסדר הראשון דהכא הוי כחילונות וז"ל דככשן שאני אלא דר' יוסי ור"ש פליגי דגזרו אף בככשן . וסבר ר"ש מסדר הראשון אסור דומיא דחילונות דמס' טהרות
ור' יוסי מחמיר התם טפי ומחמיר נמי הכא : ב צריך לנגב . לכתחלה ואס לא יגבד וקודם כשר דשאין ראין בטלי ברובא דדוקא מים מקודשין שנתערב בה מים כ"כ
לא בטלי ברוב משום חומרין דמי חטאת אבל הכא אכתי לאו מי חטאת נינהו ואפילו לכתחלה יש להתיר דלאו מבעל איסור לכתחלה איכא שאין כוונתו על מים הטופחין
אלא להשתמש בכלי ועוד דבשעת תערובות אין סס איסור אלא כיון דאפשר בניגוב יגבד : בין כך ובין כך צריך לנגב . פי' הרב דתנן לקמן ללוותי שנפל לתוכה
מים כ"כ פסול ע"כ והוא קמן דפ"ט . ולפ"ו הך דהכא לא נריכא אלא איירי דרישא תני לה . ועוד יז"ל דאי התם ה"א מים כ"כ היינו שאין ראין לקדש והכא קמ"ל
דאפילו ראין פסול משום דמי חטאת אריך קודם לאפר דבשעת מתן אפר ככלי היא עם מים כמ"ה הרב פ"ק דתמורה ותו"ט ע"כ דלעיל . ומיכ
הללו על הטבילה לא היו כשעת מתן אפר והלכך פסול . ונראה שזוה נכתוון הרמב"ם כפירושו כאן שכתב שלא יוסף בה מים אח"כ ששאר בה אפר והיינו דכענין
מים חטאת . ומינה האפר ששאר ג"כ אין ראוי לקדש בו במים אחרים בדלקתן פ"ו מ"ב :
קרויה . גבי תני כלי והכא קרויה משום דאחי למיער דחיישי' שמא תפלוט הכלות בה . והכלי אינו פולט כזמן דאפילו ע"ה מליחה אינו פולט דקי"ל כו"ד אין מליחה
כללים

הלכה כר' יהושע: ד שפופרת. של קנה: שחתכה. הקנה לשום
 בה מי חטאת או אפר חטאת. אפילו חתכה חבר שאינו חשוד על
 הטומאה: ר' אליעזר אומר יטביל מיד. ואיכא הכירא.
 דר' נעשית בטובל יום. משום דכלים הנגמרים בטוהרה לריבין
 טבילה לקודש. שמה נשאר בכלי רוק
 היולא מפיו של עם הארץ ועדיין הוא
 לא בטמא גמרו של כלי ומטמאו.
 ואע"ג דטומאה זו אינה לריבה
 הערב שמש אלא טבילה בלבד. מכל
 מקום איכא הכירא משום דלגבי

מקודשים (ב: ד שפופרת ב) שחתכה (ב)
 לחטאת. רבי אליעזר אומר יטביל
 מיד (כה). רבי יהושע אומר יטמא
 ויטביל

ד שפופרת. פירש הר"ב של קנה. וכשהוליא כל
 הכני שבה. דאז מקבלת טומאה.

דתקן בספי"ז דכלים: לחטאת. פירש הר"ב לשום בה
 מי חטאת או אפר חטאת. וא"ל לאפר חטאת שיהיו כלי

אבנים אחר שטבר עשייתה. שמשום
 שגששית בטובלי יום החמירו בה כל
 החומרות. ואחר כך חין לחוש עוד
 לשיוולו בה. כ"כ התו"פ"ג דחגיגה
 דף כ"ג [ד"ה שפופרת] וכ"כ בפ"י
 דגדה דף מ"ט [ד"ה כשר] לענין

קדוש מי חטאת. והכי תקן לקמן: ר"א יטביל מיד.
 פי' הר"ב ואיכא הכירא ט' דכלים הנגמרים ט' ועדיין הוא
 לח. דרוק אינו מטמא יבש. דתקן ברפ"ו דגדה ופי' הר"ב
 שם בחגיגה [פ"ג משנה ב]. ומ"ש הר"ב דטבילה זו א"כ
 הערב שמש. גמ' דחגיגה [דף כ"ג] ופי' התוס' מדלח תנא
 הערב שמש. וי"ל לריבה למטעי בהכי. דא"כ נימא בהדיא לריבין
 פרת חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו. ומטמא אדם וכלים.
 ואי איתא דפרה היחה לריבה הערב שמש. גם היא היחה
 לריבה: ר"א יטמא ויטביל. דבענין אחר ליכא הכירא כיון
 דכלים הנגמרים בטוהרה לא בא הערב שמש לקדש. והלכה
 כר"י
 התם בהדיא. וכי חימא א"כ הייתי אומר לתרומה טבילה מיהא בעיא. וי"ל לריבה למטעי בהכי. דא"כ נימא בהדיא לריבין
 טבילה לתרומה. והערב שמש לקדש. ע"כ. ומ"ש הר"ב דלגבי פרת חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו גמרא שם
 וכשמוה ציוס הו'. מזה ואח"כ טובל. כמ"ש הר"ב בסוף מילתין: ר"א יטמא ויטביל. פירש הר"ב דבענין אחר ליכא
 סיכרא

מלאכת שלמה

בחגיגה עשאוה כטמא מת כו' שלו כלומר לכתר הוזהר וכי תימא א"כ
 טבילה לא ליבשו איכא למימר דאף לאחר הוזהר בעי טבילה כדפרש"י
 בפרק שני דמנילה דשני טבילות יש אחת לפני הוזהר ואחת לאחר הוזהר
 ע"כ. ועיין במ"ש לקמן ס"פ בתרא בשם תוס' ז"ל:
 ר' יהושע אומר יטמא ויטביל. ובכך איכא הכירא שפירא לנדוקים
 שהפירש נעשית כפי' שהרי טימא אותו טומאה גמורה
 הנריכה הערב שמש וכן שחשמו בה טבולת יום הוי היכר יפה דבענין
 אחר ליכא הכירא וכו' כדפי' רעו"ל:

פרת חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו. ומטמא אדם וכלים.
 ואי איתא דפרה היחה לריבה הערב שמש. גם היא היחה
 לריבה: ר"א יטמא ויטביל. דבענין אחר ליכא הכירא כיון
 דכלים הנגמרים בטוהרה לא בא הערב שמש לקדש. והלכה
 כר"י

התם בהדיא. וכי חימא א"כ הייתי אומר לתרומה טבילה מיהא בעיא. וי"ל לריבה למטעי בהכי. דא"כ נימא בהדיא לריבין
 טבילה לתרומה. והערב שמש לקדש. ע"כ. ומ"ש הר"ב דלגבי פרת חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו גמרא שם
 וכשמוה ציוס הו'. מזה ואח"כ טובל. כמ"ש הר"ב בסוף מילתין: ר"א יטמא ויטביל. פירש הר"ב דבענין אחר ליכא

ד שפופרת וכו'. ובערוך בערך שפופרת פי' שפופרת שחתכה לחטאת
 פי' קנה הלול מתוקן להדליק בו אש של פרה וי"ל שיש
 לו פקק מלך אחד שמתוקן להסיס בו אפר פרה ע"כ:
 ר' אליעזר אומר יטביל מיד ואם כנס לתוכה מי חטאת או אפר
 חטאת עד שלא יטבילה פלוגתא בתוספתא ר"ש מטהר
 וחכמים מטמאין: בפ"י רעו"ל מ"מ איכא הכירא משום דלגבי פרת
 חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו ומטמאה אדם וכלים ע"כ. פי'
 דחזקה ומטבילה טעוין טבילה כך פי' הר"ש ז"ל וכתבו תוס' ז"ל שם

תפארת יבין

מקשו הכי. אבל איחוי ס' ל דאף כשהיא חדשה וגם טוהרה.
 אפ"ה חיישין לפליטת מים הפסולים לקידוש: (ב) דברי ת"ק
 היא. וה"ק דוקא לשאוב בה מים הראויין לקידוש שרינן
 ברישא. דאז אף שחפלוט לתוך המים הסכרין לקידוש ממה
 שנבלע בה ממני הטבילה. חמירין דעתיה ה' בטמא טבילה
 שהמים ששאריו ממני הטבילה בלעוין בתוך הכלי והיו שואבין
 לקידוש. וא"כ א"כ לתם לריך לנגב נימא גם כהו לדעתיה
 עליו לקידוש. וי"ל הכא שאני דא"ל ברופן אחר. אבל בטתן
 לתוך הקרווי' שנחנצבו מים שכבר נתקדשו באפר. אז אפילו
 טפה א' פוסלת [לקמן רע"ט]. וא"ת אפילו לא הטבילו הקרווי'
 החדשה. הו"ל לאסור כן לכתחלה. משום פליטת שרף גופה.
 מים הראויין לקידוש לתסור מה"ס. וי"ל דלהכי פירשו רבותינו דמייירי הכא בקרווי' יבשה. והיינו דאין בה עוד שרף. וא"כ
 גם בטתן לתוכה מים מקודשים. לבטל הטפה הראויה בתוך המקודשין כבר במוטו כמו בנתערב מי טבילה צמים הראויין
 לקידוש. וי"ל התם לאו משום שטובל ברופן ישריכהו. אלא מדהו"ל כשאב גם הן לשם חטאת. וכתיב לעיל: (ב) של קנה:
 (ב) שחתכה ממחובר. והוליא כל מוח שבתוכה. דאז מחשבת כלי לקבל טומאה [כגלים ספ"י]. מיהו א"ל שחתכה ע"ה ממחובר
 דא"כ לא הוה פליג ר' יהושע שיהא לריך לטמאה. דהרי בל"ז טמאה היא ככל כלי ע"ה. ואפילו הו' החותכה חבר. כל שלא
 הו' עסור לחטאת כל כליו קמאיה לחטאת [כחגיגה פ"ג ג"ג]. אלא מייירי שחתכה חבר העסור לחטאת. ותקנה לשום לתוכה
 אפר חטאת. והרי כל הכלים שריך לאפר חטאת לריך שיהיו עבו". כדי להוליא מלבן של לדוקים [כחגיגה ספ"ה ג"ג]. ולפי
 מה דקוי"ל כר' יהודא [מ"א]. מני כמי מייירי שחתכה ה"ה ממחובר לשם טהרת חטאת. והרי הכל נאמנים על טהרת
 החטאת [כחגיגה פ"ה ג"ה] (ג): (ב) דאע"ג דכלי זה עסור הוא. אפ"ה מד"ם כל כלי חדש שנעמר בטוהרה. אם ירלה להשתמש בו
 קדש

ישראל בועז

(ג) והר"ב באן כתב דמייירי שתקנה לשום לתוכה האפר או מי חטאת
 משמע מדכרו דאף למי חטאת לריך שיהי' עבו"י דוקא. וק' הרי
 במשנה ה' לקמן אמרינן בפירוש דאפילו בכלי גללים ואבנים מקדשין.
 והרי הך מדאמקט"ו א"כ שיהיו עבו"י. ואי"ל דדוקא הכלי שמקדשין
 בו המים בהאפר שרי ששחמקט"ו. אבל הכלי ששואבין בה המים לחטאת
 לריך שיהי' כלי שמקט"ו. ליתא. דמ"ש זו מוז. ורוו בפירוש תנינן
 שהתייקות שאבו המים בכוסות של אבן [כפ"ג מ"ב]. גם אי"ל דהר"ב
 ס"ל דאף דרשאי ליקח להאפר או לקידוש גם כלי שחמקט"ו. עכ"פ כל
 שלוקח כלי שמקט"ו. לריך שיעמאטו ויעבלנו כדי שיהי' עבו"י דוקא.
 עכ"פ

דו"ל מי פירות דלא בטלו [כריש"ט]. וא"כ אפילו ליתן לחוכן רק
 מי חטאת לקידוש לתסור מה"ס. וי"ל דלהכי פירשו רבותינו דמייירי הכא בקרווי' יבשה. והיינו דאין בה עוד שרף. וא"כ
 גם בטתן לתוכה מים מקודשים. לבטל הטפה הראויה בתוך המקודשין כבר במוטו כמו בנתערב מי טבילה צמים הראויין
 לקידוש. וי"ל התם לאו משום שטובל ברופן ישריכהו. אלא מדהו"ל כשאב גם הן לשם חטאת. וכתיב לעיל: (ב) של קנה:
 (ב) שחתכה ממחובר. והוליא כל מוח שבתוכה. דאז מחשבת כלי לקבל טומאה [כגלים ספ"י]. מיהו א"ל שחתכה ע"ה ממחובר
 דא"כ לא הוה פליג ר' יהושע שיהא לריך לטמאה. דהרי בל"ז טמאה היא ככל כלי ע"ה. ואפילו הו' החותכה חבר. כל שלא
 הו' עסור לחטאת כל כליו קמאיה לחטאת [כחגיגה פ"ג ג"ג]. אלא מייירי שחתכה חבר העסור לחטאת. ותקנה לשום לתוכה
 אפר חטאת. והרי כל הכלים שריך לאפר חטאת לריך שיהיו עבו". כדי להוליא מלבן של לדוקים [כחגיגה ספ"ה ג"ג]. ולפי
 מה דקוי"ל כר' יהודא [מ"א]. מני כמי מייירי שחתכה ה"ה ממחובר לשם טהרת חטאת. והרי הכל נאמנים על טהרת
 החטאת [כחגיגה פ"ה ג"ה] (ג): (ב) דאע"ג דכלי זה עסור הוא. אפ"ה מד"ם כל כלי חדש שנעמר בטוהרה. אם ירלה להשתמש בו
 קדש

משנה אחרונה

ובטקן חין להחמיר. אלא קרוב לודאי שחפלוט דרגילות הקרויה לפלוט וכו' הא דתני לא יאסוף לאו דלית ליה תקנתא דפשיטא דמיה ליה הנעלה ואפילו ניגוב מים
 ואפר משמע דמיה כדאמר' שלהי מ"ס טהרות אלא הכא בתקנתא לא איירי:
 ד ר"י אומר יטמא ויטביל. גראה דוקא לכתחלה מחמיר ובדיעבד אם נתן לתוכה מי חטאת בטבילה בלא טומאה לא פסל וכן משמע בתוספתא דתניא חתכה לחטאת
 וכנס לתוכה מי חטאת עד שלא יטבילה ר"ש מטהר וחכמים מטמאין ע"כ. משמע דוקא עד שלא יטבילה פליגי. הא אם הטבילה ולא טמאה לכ"ע טוהר. ומתני'
 דלעיל בקרויה שהטבילה דאמר מקדשין בה עד שתטמא משמע שקודם טבילה לא נטמאה כמ"ש הרב שם שלא נטמאה משום ואמאי מקדשין בה לכתחלה. התם מרינא
 איירי והכא משום מעלה: ומ"ש הרב דלגבי פרת חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו הכי איתא בגמ' כנס' הניגה. ולא אמרו סתם עשאו כטומאה לאוריתא משום
 דאיכא טומאות לאוריתא שאין מטמאין אדם וכלים כיון כל מגעות שנגעו באב אפילו הם ראשון לאוריתא. חין מטמאין כלים חוץ מטמא מת. והיינו עשאוה כטמא מת
 לטמא השפופרת כאלו נגע בנת מים דלא עשאוה לגמרי כטמא מת לריבין הוזהר אלא כמו בשביעי שלו לאחר שהיו עליו. וא"ת א"כ טבילה נמי לא ליבשו שיהי
 הוזהר קודם טבילה. תירלו התו' בחגיגה דשני טבילות יש אחת לפני הוזהר ואחת לאחר הוזהר. כ"כ התו"פ"ג באן ובמנלה דף כ' וכ"כ הר"ש
 והר"א

ד שפופרת תנינן כו'
 יטמא ויטביל מיד

חלופי גרסאות
 פי' שפופרת שחתכה כמ"ס
 כג' טהרה:

אליהו רבה

ד שפופרת שחתכה
 לחטאת ר א"כ
 יטביל מיד. כיון שחתכה
 ממחובר ואע"ג דמחובר
 לא נטמא וכי חתכה
 חתכה לשם חטאת מ"מ
 משום מעלה דחטאת
 מחוקקין לה כטמאה לטמא
 ולריך טבילה וא"ל לעמלות'
 כי הוי דלוי' טובל יום
 ואף דר"א פיר ככל הראוי
 לטמא טמא מת ולא מדרס
 שאינו מדף (לקמן רפ"י)
 היינו שאני שרף לטמא
 מדרס אבל לטמא טמאה
 מת כנגע טמא כדפרש"י
 בתוספתא עמאל דר"א
 שלא חדשו טומאה בחטאת
 ואמר אכ"י (חגיגה דף כג)
 שלא אמרו קודם טמאה
 מושב כלומר לא אמרו
 קודם שאני רחוי לטמא
 מושב בשום מקום שאני
 מיוחד לשיבה כפרה מני
 לא אמרו שיהא טמאה
 מושב והליכא דר"א דקסבר
 אע"ג דכמה מעלות עשו
 כפרה מ"מ לחדש כה
 טומאה חדשה שאני יטול
 לסיח כלל כאותו דבר
 אותה טומאה לא חדשו
 כפרה והיינו דקאמר ר"א
 אינו מדף לטמא מדרס
 שחיל ויטול רחוי למדרס
 אבל לטמא כנגע כטמא
 מת מחוקקין ליה לטמאה
 לחטאת שחיל ויטול לטמא
 טמא מת חדש בה לעשות
 שאני נוגע בזה כנגע
 כמה. וריבן סברי אף
 שאני רחוי למדרס עשו
 מעלה כפרה לטמא מדרס
 וה"ה הוי קנה לרי"א מחוקקין
 לה לחטאת כטמאה טומאה
 מת וריך טבילה וא"ל
 לטמא עד לטבילה:

הכל כשרים לקדש חזק
מחשיו יואל מן הגנה יכ
ענה קלו יבנות עב ערבו
ג יבסלו תרומות פלא
הא מיו עס פ"ו כ"ב .

ראשון לציון

ד ח"ט ד"ס הכל כשרים
לקדש כ"ו דלמור
כפרק ט"ק בקלפי כל
הפרשה כולה משמע (מקרא
זה) מוליא כ"ו תיבות מקרא
זה ליתא כה"ט גלפני :

משנה אחרונה

והרא"ש בסוף מכליתין
והא דלמרי' עשאה
כע"א מת לפני שיהא
טעון הערב שמש בני
דינחא לטמא שרן דהוי
טמא דאורייתא וכל
טמא דאורייתא בעי
הערב שמש. ומפיקא
כמי בעי למירא התם
בגמ' דעשאה כטמא
שרן אלף דמיימי התם
ברייתא דשופרת זו
מעמחא אדם החותכה
ומטבילה ואי כטמא
כשרן הוי אינה אלף
רשין ולא מעמח אדם
ולכ"ו אמר עשאה
כטמא מת כלומר
כאלו נעשה מת דעשה
אב לטמא אדם. ולאו
דוקא בך דהכא עשאה
כטמא מת. דלפילו
כלים טהורים לגמרי
וראויין ליעמח כמת
עשאה כאלו נעשו כמת
בדלקתן רפ"י דלפני
בראין ליעמח כמת
לגמין היטב ונבטע
לכ"ע מעמחין את
הטהור החטאת ונגין
של חטאת שנטע בשל
תרומה טמא כדתנן
פ"י מ"ו :

הכל כשרין לקדש חזק
מחשיו. וכל
הפסולין לקדוש פסולין
לנילווי. והמ"ב פ"ו
מה"ס המשום דמילוי
וקידוש בהדרי כתיבי
וכאן עליו מים חיים אל
כלי משמע בכלי שמילא
בו דהא מהכא אמרי'
לקמן דלון מנלחין אלף
בכלי דמיינו דינו כמו
קידוש :

היכרא כיון כ"ו לא בעו הערב שמש לקדש. וכ"כ הר"ם .
וכלומר שחף על פי שחטאת עשאה כטמא מת לטמא אדם.
כיון דגם לקדש חזק צו הערב שמש. חזן הלדוקים מרגישין
בכך. דהקדש חזק כולו מדרבנן. והרגשת הלדוקים תהיה
במה שאנו מטמאים במקום אחר עד
שיעריב שמשו. וכדפרישנא בפ"ג (וישביל כו) הכל
משנה ז' (ד"ה ויטמאום). ולפיכך
כשאין לריד הערב שמש חף לקדש.

לא ירגישו כמה שעבדו ג"כ חזן מזריכין הערב שמש :
הבר כשרים לקדש. לר"י לחתויו קטן. לרבנן לחתויו אשה.
גמרא פ"ק דערכין דף ג' ועיין מ"ט פרק בתרא
ולכא למדרש איפכא. איש ולא אשה. טהור ואפילו קטן.
מקרא זה מוליא מיד משמע מקרא שלפניו. רש"י פ"ח דיבמות
מקרא שלפניו דדוקא בבקן: **לקדש**. לשון הר"ב להשליך

מלאכת **שלמה**
הכל כשרין לקדש. והכל לחתויו אשה וקטן ולענין הזה חזן כס"פ בתרא
דמכלתין דהוי איפכא דאשה פסולה להיות וקטן כבר לזנות וכתבו
חוס' ז"ל שם בפ' ט"ק בקלפי הכל כשרין לקדש פי' רש"י ז"ל המים על
האפר ובמסכת פרה כמת דוכתי משמע שהו נותנין האפר על המים
והא דכתיב ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל
כלי דמשמע מים על האפר יש לפ' ונתן עליו כשכילו יתן מים חיים אל

כר"י: הכל כשרים לקדש. כל הטורים כשרים להשליך
האפר על גבי המים. ואפילו נשים. דכתיב גבי אסיפת אפר
פרה. ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה.
ודרשין איש להכשיר את הזר. טהור ואפילו אשה. והניח.
מי שיש צו דעת להניח. פרט
למחש שומע וקטן שאין צהן דעת
להניח. ובתרא (אסיפת אפרה)
כתיבא. קד עבודה דקדוש. ואין
עבודה מפסקת ביניהם. למדנו שכל הכשר לאסיפת אפרה כשר
לקדוש

משנה י'. ומ"ט הר"ב כדדרשין איש להכשיר את הזר כו'.
דלמור כפרק ט"ק בקלפי [דף מ"ג] כל הפרשה כולה משמע
דף ע"ב. ולהכי דרשין להכשיר את הזר. להוליא משמע
האפר ע"ג מים. ע' בפ"י הר"ב בפ"ק דתמורה מ"ה ומ"ט
שם

כלי אדרבה משמע שהמים נוגעים בכלי והאפר נותן עליהם מלמעלה ע"כ:
וכן בתב ג"כ הרמב"ם ז"ל בר"פ ע"ו דלכות פרה אדומה ז"ל ונתנית
אפר הפרה על המים הוא הנקרא קידוש המים האלו שאתן עליהם
האפר הם הנקראין מי חטאת ומים מקודשין והן שפראן הכתוב מי נדה
ע"כ: בפ"י רעז"ל ודרשין איש להכשיר את הזר טהור ואפילו אשה
אמר המלקט פי' רש"י ז"ל שם בימות איש להכשיר את הזר מאוס לעל
מינה

תפארת ישראל

עב"פ אי יומא כהר"ב דלון חילוק בין מי חטאת לאפר חטאת דבשניהן
כשיראה להשתמש להן בכלי המקדש. לריד שיהי' עב"ו דוקא. דהיינו
שימחאו ויטבולו. וישתמש בו קודם הע"ש. אי"כ א"א כלל ששתמש
בכלי לחטאת. דהרי כ"ח שנטמא לא מהני לו חו טבילה [בשבת
דפ"ג]. וא"כ הריך נפרים משחנו ברום שפראן וזמא דוכתי בש"ס
דלמרינן בפירוש שלקחו חמית חזר ושאר כ"ח לחטאת. ואת"ל כמ"ט
לעיל (פי' א') דגם כ"ח שרי לאפר. עכ"פ ק' לריבוי הר"ב דרי'
אריד'. דלעיל במשנתו כ' דלר' יהושע להכי לא שרי לכחלה לשים
מים שיראה לקדש. לתוך קרויו'. דחיישין טמא יפלוט. וק' הרי כל"ו
לר' הרמב"ם א"א שיקדש בקרויו'. דהרי קודם שנטמאת טומאה דאורייתא
בכל הכלים אסור לקדש. ולאחר שנטמאת. גם לת"ק אסור לקדש
בקרויו'. אע"ב דדוקא כאשר החטאת שהקפידו הלדוקים בנוטה לומר
שכעורבי שמש היתה נעשית. להכי תקנו חז"ל להוליא מלכין של לדוקים
דגם אפר גופה תעשה בעב"ו דוקא. אבל במי חטאת לא גמור. מדרב"ב
מוכח לעין כל שא' כדבריהם. כשהלגנו באפרה. להכי חף דקיימא לן
דלמלאות ולקדש ולהוות כולן בני כשאן טב"ו. אש"ה רשאי ליקח גם
כלי שהוא טהור גמור. כגון כ"ח חדש או כלי גללים ואבנים וכדומה.
והנה הרמב"ם חף שפירוש המשנה הכא כתב כהר"ב. דלמרינן הכא
זקנתו חזר בו כחיבורו [בספ"א דפריה] כתב בפירוש דקד אהו כלי
דיו משנתו שחף שפופרת לשום לחוכו אפר חטאת. ורק בפ"ו [ה"ג]
שאמקט"ו. ש"מ דס"ל להלן בין כלים שצריך להאפר. היא לריכה
ורק בפ"י [ה"ה] כתב שגם למלוי ולקידוש והוי' רשאי ליקח כלי עב"ו.
לפ"מ דכל כלי שצריך להאפר הוי' לריד שיהי' רחוי לקט"ו. כדי שיהי'
הא עדיף ליקח כלי שאמקט"ו כלל:

(ד) וא"ת לפ"ו למח דס"ל לעיל [פ"ג פי' מ"א] דמני לן כשעמחו להכין כסמיכות ידים. והרי כל טומאה דרבנן
א"כ הערב שמש [כרש"י ביה דח"א]. וכן מוכח נמי מלקמן [פי"א מ"ה] דקאמר כל העשון ביה מים מד"ס. מותר מיד כתרומה
וקדשים לאחר שטבל. מד"א הע"ש. וא"כ לר' יהושע דקיי"ל הכא כותבי' לגבי ר"א דשמתי הוא. היכא בני לן התם כשיטמאוו כסמיכות
ידים שא"ז הע"ש. ומה העילו חכמים בתקנתן. ואת"ל דהא דקאמר הכא ר' יהושע יעמא ויטבול. לאו שיטמאו טומאה דאורייתא. אלא כי
התם שיטמאוו כסמיכות ידים. ואט"ג שבין זה או זה הו"ל כטומאה מדרבנן וא"ז הע"ש. אש"ה יולאו מלכין של לדוקים. מדלא שמו על
טומאה דמילא. וגרמו טומאה מה שלא הוי לריכיס. כזה נפרסם שאין אנו חוששין לדבריהן שצריכין טהור גמור. ולעולם גם הכא כטומאה
דרבנן טמאוו. ליתא. דהרי בש"ס [הגנה כנ"א] קאמרי' דחי כשחזן ע"ה את השופרת ל"ל לר' יהושע דמריד שיטמאו בידים. הרי
טמא קאי. ומאי קשיא. הרי הך טומאה דקאי בה. היא טומאה ממילא. אבל ר' יהושע מריד להכירא לדוקים שיטמאוו בידים. גם אי"ל
דדוקא לעיל בפ"ג שכתבן טהור לגמרי הוא. איכא שפיר טמאה היכרא כשיטמאוו בידים. אבל הכא שפיר טמאה הש"ס דחי כשחזנו הע"ה
כבר נטמא הכלי. ואין כלן היכרא בשנטמאו בידים. ליתא. דהרי הלדוקים גם טומאת כלי שחזנו ע"ה. טהור גמור הוא. ואיכא שפיר
היכרא בשנטמאו בידים. אולם ל"ל דהרי כל"ו קשה דברי הרמב"ם האדרי. שהרי כתב [כרש"י מ"הט"ו] דכיון דהאובל אוכלים טמאים
או שוחה משקין טמאים. והכא ראשו ורובו כמים שאובין. או כנפלו ג' לוגין שאובין על ראשו ורובו כולן טמאים מד"ס. לפיכך מיד שטבלו
טהורים וא"ז הע"ש. וכן כתב רבינו בפירושו במכליתין [רפ"ט] דלכל טומאה דרבנן א"ז הע"ש. וק' והרי רבינו ככבודו ובעלמו כתב [כס"י
מאהפ"ו

פרה המביא פרק ה

תוספות יום טוב קיא

ציונים

לקדוש: ר"י מבשיר בקטן ופוסל באשה. דלם איתא דכל הכשר באסיפה כשר בקדוש. לכתוב ולקח לשון יחיד בקדוש כי יחיד דכתב ואסף ל' יחיד באסיפה. מאי ולקחו דאפילו הכי דפסולים התם. כשרים הכא כגון קטן. אבל אשה לא דכתיב ונתן ולא ונתנה:

סס. וכבר למוציא זה לעיל ספ"ד: קאן. עיין בפרק בחרת מ"י: רבי יהודה מכשיר בקטן. פ"י הר"ב דלם איתא כו' לכתוב ולקח לשון יחיד וכו' מאי ולקחו דאפילו הכי דפסולים כו' כגון קטן. והא דמכשיר טפי בקטן. מבשרת וטובה. י"ל

ה בכל הכלים מקדשים. בין של עץ לין של עגל בין של זכוכית. ואפילו בכלי גללים. דלא תשיבי כלי לענין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי

חוי' מחרש שומה וקטן (יח). ר' יהודה מבשיר בקטן. ופוסל באשה ובאנדרוניום (כס): ה בכל הכלים מקדשים

עד דשקלי תרי ויהי תרי כתב רחמנא ולקחו ונתן. דאפילו שקלי תרי ויהי חד: ופוסל באשה. פ"י הר"ב דכתיב ונתן ולא ונתנה ח"ו ד"ה ונתן) ופוסל באשה. ופוסל באשה ונתן לשון רבים. והדר כתיב ונתן לשון יחיד. להכי דרשינן ולא ונתנה כפ' הערל * [לענין תרומה] (טומטום שקדש קדושו פסול מפני שהוא ספק ערל) וערל שקדש (קדושו) פסול. דפ"ל כר"ע ומדברי [לענין תרומה] גבי טמאים ש"מ דכי הדדי נינהו] והא דלא קתיב ת"ק (חזן) מטומטום. י"ל אין למדין מן הכללות אפילו במקום שנאמר בהן חזן. והנא חזן מחס"ו. ושייר ערל וטמא וטומטום. חס"ו (שם ד"ה הכל) ועיין בפרק בחרת משנה י'. שסס יש לי מקום להאריך בזה בס"ד: ה * [בבב הכלים מקדשים. כתב הר"ב בין של עץ וכו'. כ"כ הר"ס. וכלומר

ר"י מבשיר בקטן פ"י סס וכו' וכו' בבב הכלים פ"י סס פ"ק דיתא ט"ה א' שילן ט' מ"י סס פ"י סס

תוספות חרשים ד תוי"ט ד"ה ופוסל באשת וע' תוספת דיקמות דף ע"ג שכתב דקרא יתירה קדריה (הר"ס). וכו': אליהו רבה חוץ מחרש שומה וקטן. וצ"ע פסול משום ספק ערל. דתנא בתוספתא טומטום קדושו פסול מפני שהוא ספק ערל. והערל פסול מלקדש. אנדרוניום קדושו כשר ויבי' יהודה ופוסל מפני שהוא ספק אשה ואם פסולה מלקדש

משנה אחרונה

חוץ מחס"ו. פ"י הרב דדרשינן איש להכשיר את הור טהור ואפילו אשה והכי אמר כפ' טרף בקלפי דף מ"ג דמשמע מוילא מיד משמע וכיון דבקרר לקדים כתיב כהן אתי האי איש להוסיף דאפילו זר. ויורכא למירק דניח דאתי להוסיף להכשיר זר מ"מ מנ"ל לשתוקי קרא משכטי' דאשה כשרה דמשמעותי' דקרא איש ולא אשה וגימא טהור להכשיר את הקטן ואם פסולה דאיש כתיב. וי"ל דכי היכי דאיכא למימר איש ולא אשה הי"ג איש ולא קטן והי מינישו משקת וינחא טפי להכשיר אשה דוהית משמע שיש בו דעת להניח. אע"ג דוהית באסיפה כתיב ולפי' קידוש מיני' כמ"ס הרב דבהדדי כתיבי. והא דלא דרשי' ואסף שיש בו דעת לאסוף נראה דגבי הוהית כתיב במקום טהור משמע שיש בו דעת להבטין בין טהור לטמא

מלאכת שלמה

ולקחו ונתן דאפילו שקלי תרי ויהי חד הכי אמרינן שם בפרק טרף בקלפי והתם אמרינן תו בגמרא ולקח ארוב ופסל במים איש טהור הכתוב בהואת מיימה שהיא עבודה שאחר הקדוש לרבין דלמרי הקדוש נעשה באותם של אסיפה ובאסיפה כתיב איש טהור דהיינו זר ואשה על כהן אתי איש טהור דכתיב בקרא דולקת ארוב לאו לאכשורי זר ואשה לזנות ולמיסל קטן ולהוי משמע ממילא דא"כ לשתוק קרא מיימה ונתנו ולקח ארוב ופסל במים והוא ואנא ידענא דבההוא דלעיל מיימה קאי וכי כתביה למידרש איה ולא אשה על כרחן משמע זה מוילא מיד משמע זה טהור דכתיב בקרא להכשיר את הקטן דפסולה בקדוש וכו' ויהודה דלמר אשה פסולה בקדוש וקטן כשר אתא האי למימרא איפכא איש ולא קטן טהור להכשיר אשה דע"כ ליכא למימר דמשמע ממילא דא"כ לשתוק קרא מיימה ועל כרחן דר' יהודה דפוסל באשה לקדש ומכשיר בקטן לענין הוהא ס"ל איפכא דאשה כשרה לזנות וקטן פסול משריף התם ולא מתני' ההכל כשרין לזנות חזן מטומטום וכו' דלקמן בס"פ בחרת ולא פליג ר' יהודה ומשני כיון דלמר מר כל הפרשה כולה משמע מוילא מירי משמע ומאשע ממילא ע"כ פליג דהא לא מניח למימר כהאי דמשמע ממילא הוא דא"כ לשתוק קרא מיני' וכתבו חס"ו והר"ס ז"ל דבהדיא אשכחן בתוספתא דר' יהודה מכשיר לקטן לזנות דתניא הכל כשרין לזנות חזן מחס"ו ור' יהודה מכשיר בקטן וע"ד ג"ע דלדבריה הוה בעינן למימר

מיינה חיירי ככהן כתיב הכא איש להכשיר את הור דאי ואסף את אפר הפרה ה"א אכהן דלעיל מיינה קאי: שדור להבשיר את האשה דאי למשטי טמא פשיטא דהטאת קרייה רחמנא ע"כ פ"י לפירושו דלמרי' התם כפ' טרף בקלפי כל הפרשה כולה יש משמע מוילא מירי משמע ויש משמע ממילא פ"י שאינו מוילא מיד משמע מוילא מירי משמע ויש ואינו מוילא מכלל משמע מקרא שלפני ולפי סדורן יש לך להבין מי הוא המוילא מכלל חברו ומי משמע ממילא והתם דריש לכולה אבל איך יבול לאחוז דרך אחד לכל המקראות שהיו כולן מוילאין זה מיד זה או כולן מתקיימין ושוין זה אחר זה ע"ש עוד דלון להאריך כאן: חוץ מחס"ו. ר' ישמעאל ס"ל בתוספתא דחס"ו שקדשו ואחרים רואין אותם קדושים כשר וה"א חס הוו ואחרים רואין שקדשו ואחרים כשרה: ופוסל באשה. דלם איתא וכו' לשון ר"ע ז"ל אמר המלקט והיינו נמי טעמא דפוסל ר"ע ז"ל אבל אשה לא דכתיב ונתן ולא ונתנה אמר המלקט כסוף פ"י ר"ע ז"ל אבל אשה לא דכתיב ונתן ולא ונתנה אמר המלקט פ"י דונתן קרא יתירא הוא ורבנן אי כתב רחמנא ולקח ונתן ה"א אע"ד דשקיל חד ויהי חד פ"י הוהו גופי' דהוה. ומה שמתנא כר"ש כפ' לולב דשקיל כתב רחמנא ולקחו ואי כתב רחמנא ולקחו ונתנו ה"א אע"ד דשקלי שרשי' ז"ל פ"י שני הלוקים אפר וא' תרי ויהי תרי כתב רחמנא מים לא נמל' לי וגם אינבו טעם לע"י:

יבין תפארת ישראל

ואפילו אשה עבד ואנדרוניום: (כה) וה"ה למלוי מים פסולים [מכ"ס פ"ו מפרש ד"ב]. ואע"ג דלעיל [פ"ג מ"ג] קודש הקטן. התם לא הי' לרין הזאה מדינא רק לעמלה בעמלה. מיהו ההזאה בעמלה לכ"ע כשרה ע"י קטן [כפ"י מ"ן]: (כס) אבל טומטום לכ"ע פסול. מדהוא ספק ערל. ורק אנדרוניום מדערתלו כחזן

ומ"ש הרב דכל הכשר באסיפה כשר בקדוש דכתרי' כתיב. ולא אמרי' הכא משמע מוילא מיד משמע דהיי דכשרין באסיפה פסולין בקידוש. דלא אמרי' דמוילא אלא היכא דמוכח קרא כגון באסיפה דכתב איש טהור דיתירא הוא ולא דלזוילא אתי והכא בקידוש ליכא לישנא יתירא: ובאנדרוניום. וכתבו התו' דלא קתיב טומטום דת"ק נמי מודה דפסול שהוא ספק ערל ואתי' כר"ע דמרבי ערל כממא ע"כ ולקמן כפ' דמשניות ה"ג דמשניות ה"ג דהכא כר"ע ודל"ג דלמ"ו ע"כ ומדכשר בהזאה כשר נמי בקידוש ותמה תוי"ט שם דא"כ סתרי משניות מהא דלא תני טומטום במילתי' דר"י ולא הוכחה היא דכתיב איכא למימר דמתני' דלא כר"ע וערל אינו כממא וטומטום אינו פסול אלא משום ספק אשה כמא אנדרוניום והא דתני ר"י אנדרוניום ויטיר טומטום דטומטום לא לרין למיתני' כיון דפוסל באשה מוילא טומטום פסול מספק אשה ואנדרוניום זריבא ליה משום דלענין איתא אמר ר"י אנדרוניום כוכר ומילתו דוהה שבת וכי היכי דלא נימא דבכל דוכתא משוי ליה כוכר אינשטרי' ליה למימר הכא לענין קידוש מודה דליו כוכר והכי טומטום כיון דמכשיר באשה ממילא דטומטום נמי כשר כמו אנדרוניום ומוילא דערל לכ"ע גבי קידוש פסיל ליה במתני' דהכא. והיינו נמי דת"ק דהכא לא לרין למיתני' דלקמן כפ' בחרת דקתיב הכל כשרין לזנות חזן מטומטום ואשה. למי ליה למיתני' ארבע למימר דמתני' דערל לכ"ע כשר הכא כמו שכשר לזנות ומשניות אהדי לא פליגי. ואת"ל במתני' מספק אשה כדלמרי' הכא. לאו קושיא היא דהתם לכייל ותני הכל כשרין אי הוה תני הוין מאשה לחוד סד"ל דטומטום ואנדרוניום בכללא דהכל כשרין איתנאו ולהכי פרט ליה כהדיא אבל הכא ת"ק לא למדכר אשה לא מדכר נמי טומטום דממילא ידעינן דספק אשה הוא. ור"י דפוסל באשה נמי ממילא ידעינן דה"ה טומטום. ואנדרוניום זריבא ליה משום הוי' ששבת דכתיב ודברי התו' גל"ע: ה בכל הכלים מקדשין אפילו בכלי גללים כו' ואת"ל נהי דדרשי' כלי מדלח כתיב הכלי משמע דלא

ציונים

שני שאין וכו' יום י"ח

תוספות חדשים

הבכושנה המזן והוא כלי חרס דומה לגת (הא"ש):

אליהו רבת

ה ולא במגופת החבית ומיני כחוס' מנפס סתקיה לכלי שנה לקדש כס: אין מציין סוד כלי חרס. גרסין:

משנה אחרונה

ללא בעין כלי חרס דוקא כמו בסוטה מ"מ נימא דרומיא דכ"ח בעי' שהוא כלי המקבל עוממה ומי"ל לרבות כלי גללים. וי"ל דהי הוה כתיב הכלי הוה משמע הכלי המפורש במקום אחר בין בסוטה ובין גבי עוממת כלים השתא דכתיב כלי לא כלי המפורש בשם מקום ומסרו הכתוב להכמים אינו הנקרא כלי: מפילו הנקרא גללים וכלי אבנים. וכה"ג חגי גמ' בפ"ד דמקואות ובפ"ק דידים. וכתרויהו דלא תני ספינה אלא הכל ומיהו גבי ידים ניקח ללא. ארחא ליתן לידים כספינה ונראה כפי' השני של מה"ס דלא תני לה הכא אלא משום שאין מעבירין אותם בספינה. א"כ משום דדרך אינה בל"ס וק"ל בפ"ח מ"ח מי הים פסולין לקידוש קמ"ל דמקדשין בה ולא גזרינן שמה יקח ממי הים. ועוד י"ל כפי' לשני דמסר הכתוב להכמים מה נקרא כלי וסד"א דספינה אינה נקראת בשם כלי דספי' שמה קמ"ל דבלשון חכמים הוי כלי:

מפני שאין ממלאין כ"ו סתא בקידוש והכיב נמי מילוי והואה דכולהו מחד קרא נפקי דכתיב ויזן מים חיים אל כלי משאם בכלי שמיאלו בו דהיינו דרשין שיהא חיותם בכלי והואה נמי דכתיב כתיב ויטבל במים משמע במים האלו שכלי:

ולומר ללא תימא של חרס לבד. וי"ל הרמב"ם בפירושו. אמר יתברך ונתן עליו מים חיים אל כלי ואמרו מגיד שעשה זה כל הכלים ככלי חרס לאמרו אל כלי ר"ל אינה כלי שיה' ולא אמר הכלי ע"כ. רומז למה שאמרו בספרי שהיה דין הואיל ומים ועפר מקדשין בסוטה. ומים ועפר מקדשין צפרה. אם למדת לסוטה שלא עשה בה [כל הכלים] ככלי חרס אף שנה לא עשה בה כל הכלים ככלי חרס. ת"ל אל כלי מגיד כו' ע"כ. ובחבורו פ"ו מה"פ (ה' ג') כתב אחד כלי חרס כו':

בבלי גללים. מפורש ברפ"י

דכלים]: ובספינה מקדשים בה. לא ידענא מתי אלטרין וי"ל דאלטרין לאשמעינן דאע"ג דספינה אינה כלי לקבל עוממה כדהנן בשבת רפ"ט. מנין לספינה שהיא טהורה כו'. א"כ כ"ל דאלטרין לאשמעינן דמקדשים בה. אע"ג דאמר לקמן פ"ט [משנה ו'] מי טהאח ואפר חטאת לא יעבירם בגרה ובספינה. אפ"ה מקדשין בספינה. מהר"ם:

מקדשים ל) אפי' בבלי גללים. בבלי אבנים יא). ובבלי אדמה, ובספינה לב) מקדשין בה. אין מקדשין לא בדפנות הכלים יג). ולא בשולי המחץ יד) ולא במנופת החבית לה) ולא בחפניו לי) מפני שאין ממלאין יז). ואין מקדשין ואין מזין מי חטאת אלא בבלי לה):

ואין מזין מי חטאת אלא בבלי לה):

שלמה מלאכת ולהכל כשרין לזהות מ"ש דקדוה לא קתני עוממם כהדי אשה ואדרגוניום כדקתני גבי הוואה וי"ל דת"ק דר' יהודה נמי פסיל ליה ולעוממם לקדש מפני שהוא ספק ערל וערל שקדש קדושו פסול אדרגוניום שקדש קדושו כשר מפני שהוא ספק אשה ר' יהודה פסול באשה ובאדרגוניום וה"ק דר' יהודה דמתני' היינו ת"ק דר' יהודה דברייתא דבפ' הערל דס"ל כר' עקיבא דמרבי לערל כי עמא והא דלא קתני ת"ק חוץ מעוממם י"ל אין למדין מן הכללות אטילו במקום שאמרו כהן חוץ מחס"י ושייר ערל ועמא ועוממם עכ"ל וי"ל:

חוץ מחס"י ושייר ערל ועמא ועוממם עכ"ל וי"ל:

אין

ישראל תפארת

בשעיקר העוממה היא דרכן. ואין בה חשש סך עוממה דאורייתא כלל הנך דחשיב הרמב"ם [רפ"ט מה"פ] דכולן רק משום גזירה טימאוס [כפ"ק דשבת ד"ד]. אבל בהן ענין אין שום חשש עוממה דאורייתא. להכי כל כה"ג א"ל הע"ס. אבל כלי שמיאל. שיש ספק שמה נמא עוממה דאורייתא. והכי כה"ג א"ל הע"ס. חיישינן שמה כסמיכות ידים על הנה"ג. דמשום חומר טהרת חטאת. חיישינן שמה לא דקדקו כל כך להזהר מעוממה דאורייתא. להכי מדעיקר חשש עוממה דאורייתא. גס הוא שעינו כהן הדולה. הלץ ונפגע בכר [פ"י מה"פ] ה"ב]. גס הוא שעינו כהן הדולה. הלץ ונפגע בכר לחק יא). שיש בעוממאות שמד"ס. שריכיס הער"ס. ויש ש"ס. אלא חלק מיהם גבול שכיניהן. והרי אנה תלמיד מתלמידיו הקטע היולא בקב שלו שאינו נקי. הא אנה מפסחים בזו כו. קתני אני לפתוח שערי דקן. לומר גבול יש בה. אי"כ ר' יוחי שר"ס [טעמות פ"א] מ"ג] חלק בלשון אחר. דכל העמא גס לחלוין גרין הע"ס. אבל מה שהוא מזה מעל" א"ל הע"ס. ונ"ל דהיא היא. וכן מוכח לע"ד מחגיגה [כנ"א] דמקשה הש"ס דחטכה מאן. אי דחטכה חבר ל"ל לר"א למטבילה. ואי דחטכה ע"ה ל"ל לר' יהושע שיטמאה ויעטול. הא עמא וקאי. ומשני לעולם שחטכה חבר. ואפ"ה מרזין לה ר"א טבילה. משום רוק ע"ה. וכדתני כל כלים הנגמרים בטורה זריבים טבילה וקאי. וק"י ע"ו א"כ הדרא קושא לדוכתא. וכי בהא נימא ר' יהושע יטמא ויעטול הא קמא וקאי. יע כהן חשש עוממה דאורייתא. דמא או מגע ע"ה [כנדה לג"ב]. עכ"פ הרי טפורת זה חטכה חבר. ורק הע"ה זכ הוא [כנדה לג"ב]. משום לא פלוג גזרו גס בחבר. משום דרוב בעלי מלאכות פ"ה הם. משום לא פלוג גזרו גס בחבר. וחו הרי כלי זה שעשה חבר. יש להכלי חוקת טהרה. ומחכ"ת ניחוש שנפל א"כ"כ רוק ע"ה. והרי ס"ס הוא. דאימא לא נפל. ואי נמי נפל. שמה הע"ה טהור ה'. וגם רוקו טהור הוא. ואש"ג דמתמרינן בהך ח"ס. עכ"פ רק עוממא דרכן בעלמא הוא. והא רתי' דרק לקודש ריך עבילת כלי הנגמר בטורה ולא לתרומה. לפיכך הו"ל כשיק עוממה דרכן וה"ל הע"ס. אבל כה"ג א"ל הע"ס. וזריך הער"ס. ולהכי שפיר מקשה שם לר' יהושע. י"ל לטמאו חו הוא טמא וקאי. א"כ זכ דדוקא כהן העושה טהרה. לא רזו לזולל בטורת גופו כל כך. להכי הסתפקו כמה שמאויי בפרסום י"ל דדוקא כהן העושה טהרה. לא רזו לזולל בטורה. הרי קידוש והו"ל לכל מסורה. להכי האריכו לטמאו ממש. כדי לקטקע מכל וכל דעת דלוקים אלל כל לפני ישרים ועדה. משא"כ הכא בהכלי. הרי קידוש והו"ל לכל מסורה. יחיד ויחיד בחדרו. ודוק:

יחיד ויחיד בחדרו. ודוק:

(ד) וי"ל ה' כ"ל דמקדשין בסוף מקדשי' בה. דקאי אספינה לחוד. ולא כללה אספינה כהדי כל הכלים דרישא. ש"מ דבספינה לא בני לאשמעינן דאע"ג שאמקס"ו מקדשין בה. והיינו כדאשמעינן הך מילתא בכלי גללים ואיך דקדש. אלא בספינה מילתא אחריתי קמ"ל. דאע"ג דמי טהאח אסור להעבירן בספינה [כפ"ט מ"ו] להכי קמ"ל הכא דדוקא להעבירן וכמעשה שיה' אסור. אבל בספינה עוממת או גושמת מותר

דמי טהאח אסור להעבירן בספינה [כפ"ט מ"ו] להכי קמ"ל הכא דדוקא להעבירן וכמעשה שיה' אסור. אבל בספינה עוממת או גושמת מותר לקדש

בכלי בשעת הכוזה: אין מצילין. כל מה שבכוכה מטומאת אהל המת ע"י נמיד פתיל. אלא כלים: שאין מצילין באויר בלי חרם אלא כלים. שאם יפול סרן באויר כלי חרם טמא כל מה שבכוכו אע"פ שלא נגע נהן. חוץ מכלים שאין מיטמאין מאויר כלי חרם. דכתיב (ויקרא י"ח) כל אשר בחוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל. אוכלים ומשקין מיטמאין מאויר כלי חרם. ואין כלים מיטמאין מאויר כלי חרם: שאין מצילין. כמו ואין מצילין. דוגמתו בריש פ"ק דביצה שאפר כירה מוכן הוא ואמר רבה בגמ' דף ח' הכי קאמר ואפר כירה מוכן הוא: ביצת היוצרים. כל כלי שמהמיל וזר

חרם לעשות. עושה תחלה החוט יגול כזרת ביצה ועושה לו בית קבול: כשרה. לקדש בו מי חטאת. ור' יוסי פוסל. דלא חשיב ליה כלי. ואין הלכה כרבי יוסי: ביצת התרנגולת. קליפתה החלוטה: והבטיים פוסלים. שאינה חשובה כלי והלכה כחכמים: השוקת שבסלע. שוקת היא אבן חלולה שעל שפת המעין והמים נכנסים לה דרך חור שבדופנה ומשקין בה הבבמות והכא מיירי בכלע מחובר שחקקו. אין נחשב כלי הואיל ולא היה עליו שם כלי בתלום. ואפילו

מלאכת
ה אין מצילין במיד פתיל אלא כלים דאם אינו כלי הוא כמו אוכלין שבכלי כשיט ומקלין טומאה:
שארין מצילין מיד כלי חרם אלא כלים. לענין תוכו ולא תוך תוכו. אלא כלים אבל מחיה לא מלכה. הר"ם ז"ל. ונלע"ד להארי פירושא ינחא קלת דקתי שאין מצילין דלדלו לפירוש שהעתיק רע"ז ה"ל למיתני

אין מצילין מאויר כלי חרם אלא כלים. כלומר ולא שברי כלים. [כדפי' הר"ב במס' ידים פ"ק במשנה ב' ע"ש]:
שארין מצילין מיד כלי חרם כו'. כתב הר"ב כמו ואין מצילין כו' דוגמתו בפ"ק דביצה כו' וכ"כ הר"ם והרמב"ם,

והרבה חברים מלאחי להם וכתבתי בסוף פ"ו דעירובין ופ"ה דהלכות משנה ו' ובכאן אני אומר טעם נכון ששנה התנא שאין צו"ע משום דמסרך סריך ליה מלישגח דמתני' ג' פ"ח דכלים דהתם שפיר קתני שאין. דהוי נתינת טעם לדלעיל מיניה ועיין מ"ש בספ"ק דמלאי בשם הסו"ם דפ' מקום שנהגו [דף ג"א]. וכן בסוף מסכת ב"ב. וכיוצא בזה

בסוף פ"ב דמכות ועיין בפ"ק דמסכת ידים משנה ב': **וביצת** התרנגולת. משום חכמים נקט התרנגולת ולמעוטי ביצה נעמית דקתי בתוספתא דכשרה לקדש בה והביא. הר"ם [במשנה ד'] והרמב"ם ספקה פ"ו מה"פ [הלכה ד'] משמע דאף לחכמים כשרה. ויראה לי שכן כשהיא מלווה גזרו בה טומאה כדתנן פ"ו דכלים [משנה י"ד] ואחשבה הכא לדונה ככלי אף בלא מלווה אבל מהר"ם כתב וז"ל ג"ל הטעם דקליפת ביצת התרנגולת אין רגילות ליחדה לקבול ולעשות ממנה כלי אבל ביצת בת היענה עושים

שלמה
שארין מצילין. וכיד ר"ם ששי דהלכות פרה אדומה ס"ל דלאו דוקא קתי בכל הכלים מקדשין דה"ה למילוי והיה:
ו ביצת היוצרים. מה שפי' רע"ז הוא פי' הערוך אבל הרמב"ם והרא"ם ז"ל פירשו היוצרים עושים חומר עגול כמין ביצה ומייבשו וכדפי'ה לעשות ממנו כלי שורה במים ויש לו בית קבול:

יבין
אין כלי: (ש' ר"ל אין מה שבחור הבית קיבול נילל. כשהב"ק סגור בלמ"פ. והוא באוכל המת [עיין אהל"ה פ"ה מ"ו]: מ) דכל שאין על הב"ק תורת כלי. הו"ל כל מה שבחור חללו. כאילו נבלו בעיניו והניחו תוך אהל המת. שאינו נילל: מא) מלת שאין דהו"ל כעין נתינת טעם למלאי דקאמר מקמי הכי. והרי הכא בלישגי' [מפ"ח דל"ג מ"ג]. והתם שפיר הו"ל נתינת טעם. אבל משולש לתוך כ"ח. ושפת כלי הפנימי בולט משפת הכ"ח שבחור כלי הפנימי עובר. דקרינן בו כל אשר בכוכה וטמא. אבל כשהכלי הפנימי הוא כלי ממש. אז לבד מציל על תוכו. ואין מה שבחור נילל. אבל כלי הפנימי עגול. בכל גוונא טעור. [כגלים פ"י מ"ח]. ואין אינו כלי הפנימי אמקט"ו כלל: (ב) הוא טעם ששיגלו עיוור כחמונת ביצה ועושה בו בית קיבול: (ג) למלאי וקידוש והזי' וז"ל דמייירי שכבר נתיבש באויר. רק שלא נלרף בכבשן ומקדשין בו: (ד) ג"ל דס"ל דדוקא בשאין דעתו ללרפו בכבשן ללרפן. עדיין לא נגמרה מלאכתו ואינו כלי [כגלים פ"ד]. וז"ל עוד דה"ה דלפניו כה"ג לענין שילוי בלמ"פ [ועיין כל"ה פ"ד]: (ה) ר"ל קליפתה הקשה שחללה: (ו) מדליקת כלי. וה"ה דלפניו בשאר ציורים. רק נקט של תרנגולת. מלמלאי' ביותר. מיהו ביצת נעמית שקשה לכ"ע כשרה [עיין כל"ה פ"ד מ"ד]: (ז) סלע הוא אבן שמתובר וגדל מהקרקע מששת ימי בראשית. ומייירי הכא שחקקו

תפארת ישראל
לקדש. א"צ דוקא כלים שבהן מי חטאת אסור להביאן בספינה. אבל בספינה גופה שרי לקדש דהכל אסור רק בדהוה ענין מעשה שהי'. א"צ הכא בים הגדול מיירי דשרי להביאן בו בספינה [כרמב"ם פ"י מפרה ה"ג]: כן
לא שויך שיהי' ג"ט למאי שקדם. רק מסרך סריך לי' להתנא אל הכא ה"ק. אם אוכלין או משקין נתיבין תוך כלי. והכלי הוא החלוטין. בשעה שטומאה מונחת תוך כלי החלוטין. אז כל מה ולא מה שבחור תוכו [כגלים פ"ה מ"ג]. וקאמר הכא דזכו דוקא אבל כל הקך דלעיל. מדליק כלי אין תוכן מחשב תוך תוכו. ואין דממ"ג אם הוא כלי. הרי אין הכלי נעמא מאויר כלי חרם הוא טעם ששיגלו עיוור כחמונת ביצה ועושה בו בית קיבול: (ב) למלאי וקידוש והזי' וז"ל דמייירי שכבר נתיבש באויר. רק שלא נלרף בכבשן ומקדשין בו: (ד) ג"ל דס"ל דדוקא בשאין דעתו ללרפו בכבשן ללרפן. עדיין לא נגמרה מלאכתו ואינו כלי [כגלים פ"ד]. וז"ל עוד דה"ה דלפניו כה"ג לענין שילוי בלמ"פ [ועיין כל"ה פ"ד]: (ה) ר"ל קליפתה הקשה שחללה: (ו) מדליקת כלי. וה"ה דלפניו בשאר ציורים. רק נקט של תרנגולת. מלמלאי' ביותר. מיהו ביצת נעמית שקשה לכ"ע כשרה [עיין כל"ה פ"ד מ"ד]: (ז) סלע הוא אבן שמתובר וגדל מהקרקע מששת ימי בראשית. ומייירי הכא שחקקו

מצילין מיד כלי חרם אלא כלים: שאין מצילין באויר בלי חרם אלא כלים. שאם יפול סרן באויר כלי חרם טמא כל מה שבכוכו אע"פ שלא נגע נהן. חוץ מכלים שאין מיטמאין מאויר כלי חרם. דכתיב (ויקרא י"ח) כל אשר בחוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל. אוכלים ומשקין מיטמאין מאויר כלי חרם. ואין כלים מיטמאין מאויר כלי חרם: שאין מצילין. כמו ואין מצילין. דוגמתו בריש פ"ק דביצה שאפר כירה מוכן הוא ואמר רבה בגמ' דף ח' הכי קאמר ואפר כירה מוכן הוא: ביצת היוצרים. כל כלי שמהמיל וזר

חלופי גרסאות
ה אין מצילין במיד פתיל אלא כלים דאם אינו כלי הוא כמו אוכלין שבכלי כשיט ומקלין טומאה:
שארין מצילין מיד כלי חרם אלא כלים. לענין תוכו ולא תוך תוכו. אלא כלים אבל מחיה לא מלכה. הר"ם ז"ל. ונלע"ד להארי פירושא ינחא קלת דקתי שאין מצילין דלדלו לפירוש שהעתיק רע"ז ה"ל למיתני

תוספות חדשים
ה במשנה אלא כלים דאם אינו כלי הוא כמו אוכלין שבכלי כשיט ומקלין טומאה:
(הר"ם):

משנה אחרונה
ואין מצילין בל"פ אלא כלים. ולאפוקי שבר כלי אינו מציל בל"פ כדתנן בפ"ט דכלים וסיפא שאין מצילין מיד כ"ח אלא כלים נמי לאפוקי שבר כלי דקי"ל כלי שבתוך התנור וערן בתנור אוכלין שבכלי שערין משום תוכו ולא תוך תוכו בפ"ח דכלים מ"ב. אבל שבר כלי אינו מציל כדאמר התם וכן פי' הר"ם והרא"ם כאן וכן פי' הרב ג"ב בפ"ק דידים וכו' ונמשך אחר פי' הרמב"ם דלענין שאין תנור מציל על הכלים שבתוכו והוא דהוק: והוא ביצת היוצרים. והוא עשוי מטיט ולא נלרף בכבשן והיינו כלי אדמה כמ"ש תו"ש רפ"ו דכלים וילין תנן סתמי' כלי אדמה מקדשין בהן ולא פליגי ר' יוסי דהתם נגמרה מלאכתו ומודה ר"י והכא לא נגמרה מלאכתו. ות"ק חשיב ליה כלי דבדעת חכמים דבר תלוי כדפי' לעיל. וכן ביצת תרנגולת שאינו דבר המתקיים ואינו עשוי לקבלה פליגי נמי בהא דלמר חשיב כלי

ולמר לא חשיב: ז השוקת שבסלע. פי' אפילו קצו ולבסוף חקקו לאו כלי הוא הואיל ולא הי' עליו שם כלי בתלום וכ"כ הר"ם והרא"ם ומסיימי כדפי'ה בפ' המוכר את הבית דף ס"ו. ולא ירדתי לסוף דעתם דהא מסיק התם בהפך דמתני' דכלים פט"ו מ"ב דלפניו ר"ח וחכמים דף של נחתומין שקצו בכותל ר"ח מעהר והכמים מטמאין ואמר התם דפלגונתייהו בין בחקקו ולבסוף קצו בין קצו ולבסוף חקקו ולחכמים זה וזה הוי כלי לטומאה ולכל מיני בר מסול מקוה דקצו ולבסוף חקקו אין פוסל משום דשאיב דרבנן. וא"כ משמע דאין ממלאין ואין מוין ואין מקדשין לכולהו דאורייתא נינהו והא קי"ל דאפילו קצו ולבסוף חקקו כלי מיקרי לחכמים וא"כ שרי למלאות ולקדש ומתני' דקתי שוקת אין ממלאין ע"כ במחבר מעיקרו איירי דבהא מודו דחשיב כקרקע כמ"ש התו" שם בריש הסוגיא ואין לומר דהא דחכמים חשיב ליה כלי בקצו ולבסוף חקקו היינו להמיר לקבל טומאה אבל להקל למלאות ולקדש לא שמישין ואסור מיתה מדרבנן. א"ל לומר כן דהא קתי א"כ ג"פ היינו קולא ועוד שכתבו כדפי'ה בפ' המוכר את הבית ולא נזכר שם חילוק זה. ואפשר דסיפא דמתני' משמע להו הכי דקתי היתה כלי וחכמה כסיד כו' דהיא ליטמא משמע דהיתה כלי חקוקה כדכרה להכי חשיב כלי כשהכרה אבל קצו ולבסוף חקקו לאו כלי היא. ומ"מ קשה דהוי דלא כסוגיא דפ' המוכר את הבית דלמרי' לתנאים דאפילו קצו ולבסוף חקקו הוי כלי. וגראה הא דתני סיפא היתה כלי משום דבעי למיתני פוסל המקוה ומש"ה סריך למיתני היתה כלי כדמסיק התם דלענין שאיב דרבנן הקילו דקצו ולבסוף חקקו אינה שולטת אבל לאיך דממלאין ומקדשין ומזין אפילו קצו ולבסוף חקקו שרי ורישא דבכולהו חשיבי כקרקע היינו במחבר מעיקרו וכן משמע ליטמא השוקת שבסלע

ואינה פוסלת מ"י פ"ז מ"י
 פקולת מ"י פ"ז מ"י פ"ז
 ב"י מ"י פ"ז מ"י פ"ז מ"י
 ופוסלת מ"י פ"ז מ"י פ"ז
 פ"ז . נקבה מ"י פ"ז מ"י
 פ"ז מ"י .

הלופי גרסאות
 ואין מקדשין בה כוונת להל
 מ בנספס כ"מ ננספת

עושים ממנה כלי קבול . ע"כ : זקבה מלמטן . עיין
 בספ"ד המקואות : מן הגז . ואפילו סמוך לשוליו דדוקא
 כשהקב בשוליו מחבטל מחורט כלי ואין פקיקת הסמרטוט
 מועלת ומינה במוספתא שכתבתי בספ"ד המקואות (ד"ה וזכה)
 לענין פוסלת המקוה מוכח דנקט
 מן הגז היינו שהקב גבוה מעט
 מהשולים שמקבל מים כל שהו ואז
 פוסל המקוה מפני שהוא כלי
 ומסבירא דה"כ דכוותה לענין מי
 חטאת שאין עגולים כלי אלא כשהקב
 גבוה מעט מן השולים . ולכן
 הרמב"ם בפ"ו מה"מ (הלכה ז)
 כלי

ואפילו היה חלוש [אלה] שחברו ולבסוף חקק : ואינה צריכה
 צמיד פתיל . אם היה בחלל המים מללה על מה שכתובה
 בכסוי לצד צלל למיד פתיל . לפי שאינה חשובה כלי אלא
 ככור ודום שמלילין על מה שכתובו בכסוי צלל למיד פתיל
 כדתנן פ"ה דהלכות [משנה ו'] .
 ואינה פוסלת את המקוה . אם [נפלו]
 מי גשמים מחוכה למקוה אין נחשבים
 מיט שאונ"ס לפסול את המקוה :
 ופקקה

אין ממלאין בה (מ) . ואין מקדשין
 בה (מ) . ואין מוין ממנה (י) . ואינה
 צריכה צמיד פתיל (י) . ואינה פוסלת
 את המקוה (י) . היתה כלי (י) וחברה
 בסיד (י) ממלאין בה . ומקדשין בה . ומזין ממנה . וצריכה
 צמיד פתיל ופוסלת את המקוה . ניקבה מלמטן (י)
 ופקקה

תוספות הדרשים
 ו תו"ט ד"ה וביצת
 התרנגולת כו' כלי
 קבול [ז] והכסף משנה
 כתב שם הטעם דהא
 דכתיב כלי היינו מדכתיב
 אל כלי דקוין חטאת כלי
 לקידוש אתו מלוי והוא
 כ"כ :

תוספות רע"ק

ו בדשנה (תוספות
 הדרשים ד"ה והכ"מ
 כתב שם הטעם) (ז)
 אינו מובן . אבל באמת
 ככ"מ לא כתב זה לשעם
 אלא לתרץ מאי דנקט
 הרמ"ם דביצת געמית
 כשר לקדש . ולא נקט
 למילוי והוא כיון דכל
 עיקר דבלי כתיב בקדוש
 וכיון דכשר לקדוש
 כמילא מב"ש דבשר
 למילוי והוא :

משנה אחרונה
 שנסבל וכל סלע שנמא'
 היינו לור שמימי בראש'
 כההיא רפ"ט דגדה
 עד שנגיע לסלע ובפ"ו
 דלויס עליה ועל הסלע
 וטובא דכוותה . ועוד
 יש לפרש דסופא
 דהיתה לאו לאו מוסא
 פסול שאינה לחודה
 תני הכי אלא תנא
 דמתני' לא מעילי נפשי'
 כגלוגתא ד"א וחכמים
 ותני בין ברישא ובין
 בתרשא מלתא דשוי
 לתרויהו דרישא איירי
 כגלע שמחור מעיקרו
 דבהא אפילו חכמים
 מודו דהוי כקרקע .
 וסיפא כשהיתה כלי
 וחברה כ"ל דר"א נמי
 מודה בה דהוי ככלי
 דהא דלמך כסוגיא

מלאכת שלמה
 מסבין וכו' . אמר המלקט פ"י במים שלמטה מן הקב ואפילו לא פקקה
 בסמרטוט ואנן רישא נקטיה ולא מסתבר למימר שמקדשין במים שלמטה
 מן

תפארת ישראל יבין

שחקו במחורב ועשאו שוקת . והפך לחוכו מי מעין : (מ) ר"ל
 אע"ג שכל עוד שלא הספיק המים שבהשוקת מקלוח המעין .
 המים שבתוכה מים חיים הוא . ולהכי מותר לשאוב משם לתוך
 כלי אחר . עכ"פ כשהספיק מהדדי . אע"ג שחזר והמשיכן יחד .
 זה לא מיקרו מים חיים . ואסור לשאוב ממוכה לכלי אחר
 [כפי המקואות מ"א] . וגם כלי לא מקרי . וכדמסיים מדליתו כלי .
 דליתו היתה נחשבת כלי . הו' רשאי להחזיל לתוכה מי מעין .
 ולחזור לשאוב ממוכה לכלי אחר . דהרי מותר לשאוב בכלי ממעין
 ולאחור ולשפכו לתוך כלי אחר . ולקדש בכלי השני [ועיין ר"י סוטה
 מ"ג ד"ה ואומא . ופסיח' ז' סוף פ"ב . שא כהב ק . אולם עיין מ"א על זה
 לקמן פ"ו מ"א . שדכ"י כניט בזה ל"ע : (ש) ר"ל אם שאב בכלי אחר
 ממעין לא יספוך המים מהכלי לתוך השוקת כדי לקדש תוך
 השוקת : (י) ר"ל אם שאב מים בתוך כלי ממעין וקידש המים
 תוך הכלי . לא יספוך המים המקודשין לתוך השוקת . כדי להזות
 המוכה . וטעם כולשו . דמדחקו במחורב אין עליו שם כלי
 [ועיין פ"ד דמקואות מ"א] . מיהו ה"ה אכן תלוג שקבע ואח"כ חקקו
 במחורב . נמי לא מחשב כלי . דמידי דהוי כליטור שקבעו
 ואח"כ חקקו . דאפילו לחומרלא לא מחשב כלי לפסול המקוה .
 מכל שכן הכא דלקולא [ועיין ב"ר סו"ט] . ואפ"ה נקט סלע .
 דאע"ג דקרקע עולם הוא . אפ"ה כשהספיקו אין דיו כמעין :
 (א) דכשהוא בחלל המים . די לה שתייה מכוסה להטיל על מה
 שבתוכה . ואפילו בלי למ"פ וכבור ודום המכוסים [גהלות פ"ה מ"ו] :
 (ב) אם חלו לתוכה מי מעין . או ירדו לתוכה גשמים . ומשם

דר"א תשיב אפילו חקקו ולבסוף קבעו כקרקע היינו כפשוטן שאין להן בית קבול דומיא דרך . אבל כלי קבול נראה דמודה ר"א דחבור לא מבעל להו מתורת כלי כל
 שראוי לקבל במחורב כדתנן סתמא בפ"ב דלויס מ"ד עשהו אבוס לבהמה אע"פ שחברה ככותל עמאה ועוד תני התם קערה שקבעה בשרה חיבה ומגדל כדרך קבלתה
 עמאה וכן בפ"ד דלויס מ"ב היתה כלי וחברה לו עמאה ולא פליג ר"א בכל הני והיינו משום דכלי קבול חשיבותו הוא מחמת קבלתו וכל שלא נתבעל קיבולו עמא וכן
 הוכחנו פ"ד דמקואות מ"ג . והשתא א"ש סיפא דקתני היתה כלי משום דבעי למיתני אליבא דכ"ע דבהא חף ר"א מודה דהוי כלי ורישא במחורב מעיקרו אפילו חכמים
 מודו ובפלוגתא לא איירי הכא ומ"מ לענין הלכה לחכמים אפילו קבעו ולבסוף חקקו חשיב כלי לכל הני מילי דמתני' . ודברי המשפטים ז"ל אינו יודע ליישבם :
 והא דלמך דהתם דכשהיתה דרבנן מודו חכמים דקבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה . היינו בשלשה לגוין דלכ"ע הוי מדרבנן אבל אם עשה המקוה כולו בכלי שקבעו
 ולבסוף חקקו לסבירא הפוסקים דכולו שאוב פסול מדאורייתא ממילא בלנו גם בזה למחלוקת ר"א וחכמים ולחכמים המקוה פסול דחשיב כלי . ויש לתמוה בזה על
 העור ב"ד ס' ר"א עכ"ה ניגית גדולה הקבועה בדרך אין עובלין בה כיון שהי' שם כלי עלי' קודם שקבעה ע"כ ומשמע דאם קבעה קודם שחקקה כשר וכן העתיק
 שם הרמ"א בפ"ט ס"ו מותר לעשות מקוה על הגג ובלבד שלא יהא בתוך כלי או אכן שחקקו ולבסוף קבעו עכ"ל והרי העור והרמ"א הם המסבירים דכולו שאוב
 מדאורייתא פסול וא"כ אפילו קבעו ולבסוף חקקו פסול להכמים . ודברי העור מוטעמים מחמת שחקקה והרשב"א ינחה דליתו קאי בשעת הרמב"ם דכולו שאוב נמי
 מדאורייתא פסול [ועיין בש"ע שם סוף מ"ג] אבל העור והרמ"א שסתם לא ה"ל לכתוב כן : ובש"ע א"ח ס' ק"מ ס"ו בהג"ה כתב רמ"א אין ליתול ידים מאותן אבנים
 הקבועין ככותל ועשה להם בית קבול וכדא' אבל אם היו כלים חתלה וחדרן לכותל עטלין ממנו ע"כ והקשה הט"ו דנעילת ידים דרבנן דמו לשאינה דלמך דהקילו
 דכלי הוא וכשר לנטי' אפילו קבעו ולבסוף חקקו עכ"ל . ויש ליישב דיש לחלק בין לכתלה לדעינד דבשואבין אם נפלו למקוה אין פוסלין ולכתלה מאן יומר לן דשרי ונבי
 נטי' לכתלה אין נוטלין . ועוד יש לחלק דנטי' לכל מסור ואי שרית בקבעו ולבסוף חקקו אהו למישרי במחורב מעיקרו שחקקו . אבל שאובין לכ"ד מסור : אין ממלאין
 בה . פי' אם תשך לה מים מן המעין כשהיא מחוברת ואח"כ חלה ותלשה אין מקדשין במים אלו דבשעת מילוי לא הוה כלי . ואין מקדשין בה אם מילא בכלי כשר
 כדינו ותנן המים לתוך השוקת אין מקדשין בה . ולא תני נמי שאין מקבלת עומאה דבלא"ה כלי אכן אין בהן עומאה : ואינה פוסלת את המקוה . משום סיפא דפוסלת
 בשלשה לגוין תני נמי רישא אין פוסלת אע"ג דבהך דרישא אי הוי מחורב מעיקרה עושין אותה מקוה לכתלה ועובלין במי גשמים שבתוכה לכתלה : נקבה מלמטן . כולה
 מתני' עד הכא תני לה נמי כלבוה ספ"ד דמקואות והכא משום מי חטאת והתם לענין פסול מקוה אלא בכהך ככה דנקבה חתי לה התם בענין אחר דכשהיתה יכולת לקבל
 מים

ציונים

ח	שתי שקות	ל' סוף
ה	שתי שקות	ל' סוף
ו	שתי שקות	ל' סוף
ז	שתי שקות	ל' סוף
ח	שתי שקות	ל' סוף
ט	שתי שקות	ל' סוף
י	שתי שקות	ל' סוף

דלופי גרסאות

לשם פוסליון בדלי ובגבאי פוסליון :

אליהו רבה

ח וקדש את אחת מהן המים שבשניהן מקודשין והוא שמתן אפר כשיעור כדי שיהיה על שניהן :

משנה אחרונה

ופקדו כשמרעוט הפקק פוכלו שאין עגולים כלי כלומר שהפקק מעמיד כל המים שאין יולאין והרי המים כאלו אינם בתוך כלי עגול אלא על הפקק הם כולם שהכל הולך אחר המעמיד ודוקא ניקב למשן היו הפקק מעמיד כדלמרי' פ"ג דטבול יום מ"ו שהכל נמשך אחר הגקב אבל מן הגל דלוינו אלא נגיעה שהמים נוגעין בפקק ונגיעה לא פסלה כדמוכה לקמן בס"פ והיינו דלא תני בהם מקואות פקקה דהתם בלא פקקה הכלי עגמו בעל שהגקב מטהרו וכן משמע לישא דהתם לענין הכלי מיירי דתני ואינה יכולה לקבל מים כשהו כלומר הכלי כשהו ואינה פוסלת המקואה והוא מני המים כשרים דהכא בכלי ליכא פסול אלא הפקק פסל כדפי' אלא שדרך ליישב הא דתני התם ואינה יכולה לקבל כ"ס דלשני יוכלה לקבל אס יס ניקב כשיעור המטהר בעלמא ממילא בעל מתורת כלי דהא לא מנינו הילוק זה בשום מקום כדפי' לעיל ויראה

ח שתי שקות

הר"ב הכא מיירי באופן המיטלטלה. וכ"כ הרמב"ם שזהו הפקק זין אמרו שוקת שבאופן לאמרו שוקת שבסלע. ומ"מ נראה דהכא נמי אפילו חברה בסיד כדלעיל: * [כשפופרת הנוד. כמו במקואות פ"ו ובמסנה ז'. ועיין פ"ט בפ' דלקמן משנה ג'] : המים

והלכו המים לשם סב) פוסליון סב). אם היה בריא כדי שינטל עמה(ה) :

ח שתי שקות שבאבן אחת סו)

קדש אחת מהם. המים שבשניה. אינן מקודשין סו). היו נקובות זו לזו כשפופרת הנוד סו). או שהיו המים צפין על גביהן סו) אפי' בקליפת השום(קדש את אחת מהן. המים שבשניה מקודשין עי) : שתי אבנים שהקיפן עי) זו לזו. ועשאן שוקת עי). וכן שתי ערבות עי) וכן השוקת שנהלקת

מלאכת שלמה

נעשה שוקת כלי בחבור שתי אבנים או בחבור שתי חתיכות של עריכות או אפילו היה שוקת כלי ונתן אפר בחלק אחד מהם ובגבאים כדי שינטלו כאלה אינו כלי לקדש בו ע"כ : ורבינו עובדיה ז"ל העתיק פי' הר"ס ז"ל וכתב עוד הר"ס ז"ל ובתוספתא קמיני שהמים שבסדק

תפארת

יבין (סב) נגד השפה : סג) למלוי קידוש והזוי'. והא דלא מפרש דזכו דוקא באין העשרה מהודקת. אלא נקט סתמא. היינו לאשמעינן דמסתמא אינה מהודקת להכלי : סד) שהשפה מהודקת כל כך. עד ששואלחזקה. מטל הכלי עמה [ודברי הר"ב כאן. נמח"כ שלא כדקדוק] : סה) המים שבפוכה כשרים למלוי קידוש והזוי'. להמים שמועשים להשפה לא גרידו מחילוי הס בכלי אדמה : סו) לא נקט שבסלע וכלעיל. רק נקט שבאבן. היינו משום דהכא שבאבן מעוללת מיירי : סז) אף שב' הב"ק הן בגוף א'. והדופן אמצעי שצניטין נקוב. רק שאין הגקב כשפופרת הנוד : סח) שיש נקב בהדופן שבין ז' השקתות. ורוחב חלול הגקב כשפופרת שמהצרין צפה הנוד כדי להריק לתוכו משקין. שיעור חלול השפופרת הוא. הוא בכדי שיהיו ז' האלצבעות שסמוך לאגודל חוזרות בתוכו בריוח : סט) וכגון שהדופן שמשפסין בין ז' השקתות. נמוך משאר ד' כותלים המקיפין ז' השקתות : ע) שכשימתלחו ז' השקתות. לענין המים להדופן שצניטין. אפילו רק כעובי קליפת השום : עא) דלא נחשבים המים שצניטין כאלו כולן בחלול א' [כמהאיות פ"ו מ"ט]. ודוקא כשנתון אפר כל כך הרבה עד שכשיערב האפר עם כל המים שבז' השקתות. ויראה האפר האפר לו אבן השני לסיות לו כדופי רביעי. נעשה ע"ז כשוקת עם ד' דפנות : עב) כ"ל דלא מיירי שהשזיב ז' עריבות כדרכן סנוכות זו אלל זו. דא"כ יהי' לכל עריבה חילוק זה בשום מקום כדפי' לעיל. ויראה

ישראל

קו"א. דכלי שניקב ככונם משקה פסול לנט"י. ודוקא לומר דהתם בניקב בשלוח מיירי. אע"כ דהתם בחולין מיירי בשלא פקקו. וכן מסתבר גם מהרמב"ם דגם בשניקב מזרו אפר דכשר. שהרי כתב [פי' מברכות ה"א] כלים שגבשו שצורה המעטרת אותן מטומאה פסול לנט"י. עכ"ל. ומדנקט לשון שגבשו ושענה ע"ז מטומאה. משמע שלא נאשר בה ז"ק שלם כלל דהיינו שניקב סמוך לשלוח משא ואי"ל ה"ק מדאמרינן [בטבול"י פ"ו מ"ו] דכשנעט טבול"י בהמשקה שמתעל להלול החבית אינו חיבור להמשקה שבחך החבית. י"ל התם המשקה שלמעלה מחלול החבית אינו נוגע בגוף החבית. אבל הכא המים כבר עומאחו [כמעטלה דח"ב]. כל זה י"ל להדיק דריק משקרא רבינו הגאון רב"א ז"ל וז"ל. וכל זה דלא כרבינו תה"ד [רס"א] שמשפסין אס דעת הרמב"ם שניקב בשלוח או בלדו. מיהו אפי' לרב"א הנ"ל דוקא לענין המים שלמעלה מהגקב שבכלי אין חילוק בין מי חטאת לנט"י. אבל לענין שיעור החלק של הכלי שנאשר למטה מהגקב ז"ק שלם. ודאי יש חילוק ביניהן. דנט"י ז"ק שישאר למטה ז"ק שלם כדי להחיות רביעות. דהיינו שיעור נט"י [חולין קו"א]. אבל בהזאה כפי כשישאר למטה ז"ק שלם בכדי להטביל ראשי גבעולין [בלקמן פ"ב מ"ה] :

בועז

ויראה האפר בתחתית כל א' מסן. ולא יאבד בשמים וכשהסמוך לו אבן השני לסיות לו כדופי רביעי. דא"כ יהי' לכל עריבה חילוק זה בשום מקום כדפי' לעיל. ויראה

מחש דקאי אלעיל היתה כלי וחברה למדינא כל מחובר לקרקע אפילו לקקו ולבסוף קבעו לא חשיב כלי לחכמים דר"א כדלמרי' בפ' המוצר את הבית כפולתא דדף והא דתני היתה כלי וחברה פוסלת המקואה משום דככלי קבול איירי וכל שלא בעל קיבולו אין חיבור לקרקע והלכך בניקבה בעינן דוקא שאינו יכול לקבל דכיון שבעל קיבולו הדר ה"ל ככלי פשוט שמחובר ואינו פוסל כדפי' לעיל. א"כ דהתם איירי לטבול בתוכה וכן העתיקה העור י"ד פי' ר"א לענין לטבול בתוכה דהיתה המור פפי כמ"ס הבי"ט : והלכו המים לשם פסולין. אותן המים שכנגד העטרה אבל התחתונים שבכלי כשרין. ומ"מ הרב דככלי שחברה איירי וכ"כ הרמב"ם. היינו משום דהיינו משום לישא עשה לה דלדלעיל קאי. ומיהו לאו דוקא דה"ה בתלושה לגמרי דינא הכי וכ"כ הר"ס והרא"ש : כרי שינטל עמה. הלשון משמע דהעטרה נישלת עם השוקת כשנוטלין השוקת נישלת העטרה עמה כמ"ס הרב. ועפי' הוי ניחא לפרש כשינטלה העטרה נישלת השוקת עמה ע"ן רפ"ג דטבול יום :

ח כשפופרת הנוד. אבל פחות מכן המים שבשניה אינם מקודשין ונראה שפופרת הנוד כדתן פ"ו מקואות מ"ו והטעם דקליפת השום הוי חבור משום שלמעלה עד המחיה חשיב ככלי אחד וכשנתן שם את האפר בקליפת השום. ברוב כשפופרת הנוד כדתן פ"ו מקואות מ"ב ועוד י"ל דהלקות עומאה גמירי לה נתקדשו כל המים והט"פ שחוקין למטה חשיב כמים המקודשין שחלקן לפני כלים והיינו נמי טעמא דטפי בתוך השוקת בפ"ו מ"ג. ועוד י"ל דהלקות עומאה גמירי לה דכלי המשוקע בכלי אחר הפנימי בעל אבז החיזון והפנימי כמאן דלית' כדמוכח פ"ח דכלים מ"ב ובפ"ו מקואות מ"ב ועוד בפ' דלקמן מ"ב והלכך המחיה האמצעית שהיא שוקת כמאן דליתא והוי כולה בכלי אחד :

ז שתי אבנים שהקיפן עי) שיקר משנה זו לאשמעי' שהכלי שבסדק כחמנטיחו אע"פ שאשר למי חטאת שאין בסדק שיעור כונם משקה שהמים שבתוכו כשרין. המים שצניטין פוסליון והיינו שבתוך הסדק שחוק אינו תוך כלי ואין מקדשין אלא בכלי. ומ"מ הרב שלא נכנס בהן הקידוש וכ"כ הר"ס אינו מובן כלל דאי חשיב כמו תוך אפילו לא נכנס שם הקידוש כשר כדלקמן פ"ו מ"ג אלא שיקר טעמא שאין זה תוך כלי והרא"ש השמיט זה שלא נכנס בהן הקידוש :

וכן השוקת שנהלקת. מכאן משמע דכלי שיש לו שלש דפנות אע"פ שסרוך מרום אחת חשיב כלי דהך שוקת אין בכל חלק אלא שלש דפנות והפ"ה המים שבתוכה

